

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra ekonomických teorií

Diplomová práce

Komparace ekonomického vývoje České Republiky a Itálie

Bc. Karel Kreuzer

© 2020 ČZU v Praze

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Bc. Karel Kreuzer

Ekonomika a management
Provoz a ekonomika

Název práce

Komparace ekonomického vývoje České Republiky a Itálie

Název anglicky

The Comparison of the economic development of the Czech Republic and Italy

Cíle práce

Hlavním cílem diplomové práce je porovnat ekonomiku České republiky a Italské republiky pomocí analýzy vybraných makroekonomických ukazatelů. Jejich hodnoty budou dále využity pro výpočet ekonomické stability obou zemí. Následné srovnání vybraných ukazatelů a ekonomických stabilit poskytne jejich komplexní porovnání. Dílčím cílem diplomové práce je správné vymezení pojmu finanční krize, důvody jejího počátku a dopady na obě země. Dalším dílčím cílem diplomové práce je nastínit prognózu vývoje hlavních ekonomických ukazatelů České republiky a Italské republiky.

Metodika

V rámci řešení diplomové práce bude shromážděna česká i zahraniční odborná literatura zabývající se srovnáním makroekonomických ukazatelů České republiky a Itálie, čerpány budou rovněž aktuální informace z odborných časopisů a internetových zdrojů. Diplomová práce bude rozdělena na dvě části. V teoretické části práce budou vymezeny vybrané ekonomické ukazatele.

V analytické části bude provedena komparace makroekonomických ukazatelů jednotlivých států. Data budou získávána na základě sekundárních dat z Českého statistického úřadu, Istatu a Eurostatu. Pomocí přehledných grafů a tabulek budou porovnány makroekonomické ukazatele obou sledovaných zemí a následně vysvětleny rozdíly mezi vývojem vybraných ukazatelů. Další část vlastní práce bude zaměřena na dopady finanční krize z pohledu obou zemí. Poté bude nastíněna prognóza vybraných makroekonomických ukazatelů na základě dosavadních vývojových tendencí. Využita bude metoda deskripce stavu a vývoje obou ekonomik pomocí sledovaných makroekonomických ukazatelů a dále metoda komparace. Bude také použita metoda analýzy a syntézy pro vyhodnocení vývoje ekonomik a hospodářské politiky České republiky a Italské republiky.

Doporučený rozsah práce

60-80 stran

Klíčová slova

Česká republika, Itálie, HDP, obecná míra nezaměstnanosti, míra inflace, saldo státního rozpočtu, úroková míra, euro, finanční krize, migrační krize

Doporučené zdroje informací

BRČÁK, J., STARÁ, D., SEKERKA, B. Makroekonomie – teorie a praxe. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2014. ISBN 978-80-7380-492-3.

DVOŘÁK, P. Veřejné finance, fiskální nerovnováha a finanční krize. Praha: C.H. Beck, 2008. ISBN 978-80-7400-075-1.

KOHOUT, P. Finance po krizi : Evropa na cestě do neznáma. Praha: Grada, 2011. ISBN 978-80-247-4019-5.

MAGDOFF, F., FOSTER, J B. Velká finanční krize : příčiny a následky. Všeň: Grimmus, 2009. ISBN 978-80-902831-1-4.

MUSU, Ignazio. Crescita economica. Bologna: il mulino, 2007. ISBN 978-881-5119-223.

Předběžný termín obhajoby

2019/20 LS – PEF

Vedoucí práce

Mgr. Elizbar Rodonaia, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra ekonomických teorií

Elektronicky schváleno dne 20. 12. 2019

doc. PhDr. Ing. Lucie Severová, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 8. 1. 2020

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 19. 03. 2020

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci "Komparace ekonomického vývoje České Republiky a Itálie" jsem vypracoval samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autor uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušil autorská práva třetích osob.

V Praze dne 1. 4. 2020

Poděkování

Rád bych touto cestou poděkoval Mgr. Elizbar Rodonaia, Ph.D. za odborné vedení a cenné rady při zpracování mé diplomové práce.

Komparace ekonomického vývoje České Republiky a Itálie

Abstrakt

Tato diplomová práce je zaměřená na komparaci ekonomického vývoje České Republiky a Itálie. Jejím cílem je zhodnotit stav a vývoj na základě vybraných makroekonomických ukazatelů.

Teoretická část diplomové práce je zpracována na základě odborné literatury. V této části jsou vymezeny makroekonomické pojmy, které jsou důležité pro komparaci ekonomik obou zemí. V první řadě jsou teoreticky popsány ukazatele hrubý domácí produkt, inflace, nezaměstnanost, zahraniční obchod, státní rozpočet, státní a veřejný dluh. Ve druhé části jsou popsány finanční krize, Evropská Unie a migrační krize v Itálii.

Praktická část je založena na získávání relevantních dat pro komparaci ekonomik České Republiky a Itálie a následné zpracování pomocí přehledných grafů a tabulek. Porovnání je provedeno v období před finanční krizí až do roku 2019. U jednotlivých ukazatelů jsou vyhodnoceny výkyvy za sledované období a určeny příčiny. Výsledky jsou následně slovně okomentovány pod grafy a tabulkami. Dále jsou v praktické části vyhodnoceny dopady finanční krize na oba státy. V další části je vyhodnoceno schopnost plnění Maastrichtských kritérií pro případný vstup České Republiky do eurozóny. U Itálie je poté zhodnocena analýza vývoje migrační krize. Na závěr práce je provedena prognóza hlavních makroekonomických ukazatelů dle vývojových tendencí.

Klíčová slova: Česká republika, Itálie, HDP, obecná míra nezaměstnanosti, míra inflace, saldo státního rozpočtu, úroková míra, euro, finanční krize, migrační krize

The comparison of the economic development of the Czech Republic and Italy

Abstract

This diploma thesis is focused on the comparison of the economic development of the Czech Republic and Italy. The aim of this thesis is to evaluate the state and development of the two countries on the basis of selected macroeconomic indicators.

The theoretical part of the thesis is based on data from literature study. This part contains the definitions of the fundamental concepts of macroeconomics, which are important for the comparison of the economies of both countries. First of all are described theoretically are the indicators gross domestic product, inflation, unemployment, foreign trade, state budget, government and public dept. The second part describes the financial crisis, the European Union and the migration crisis in Italy.

The practical part is based on obtaining relevant data for comparing the economies of the Czech Republic and Italy and subsequently processing this data in well-arranged graphs and tables. The comparison is made in the period before the financial crisis until 2019. The individual macroeconomic indicators are evaluated for fluctuations during the period of question and the causes of these are determined. The results are then verbally commented bellow the graphs and tables. The next sections of the practical part evaluate the impacts of the financial crisis on both countries and the ability of the Czech Republic to fulfil the Maastricht criteria for eventual entry into the Eurozone. The analysis of the development of the migration crisis is then evaluated for Italy. The last part of the thesis is based on the forecast of the main macroeconomic indicators according to trends.

Keywords: Czech Republic, Italy, GDP, general unemployment rate, inflation rate, state budget balance, interest rate, euro, financial crisis, migration crisis

Obsah

1 Úvod.....	13
2 Cíl práce a metodika	14
2.1 Cíl práce	14
2.2 Metodika	14
3 Teoretická východiska	15
3.1 HDP.....	15
3.1.1 Výdajová metoda	16
3.1.2 Důchodová / příjmová metoda.....	17
3.1.3 Produkční / výrobní metoda.....	17
3.2 Inflace.....	17
3.2.1 Měření inflace	18
3.2.2 Typy inflace	18
3.2.3 Spotřební koš České Republiky	19
3.2.4 Spotřební koš Itálie	20
3.3 Nezaměstnanost.....	21
3.3.1 Měření nezaměstnanosti	22
3.3.2 Typy nezaměstnanosti.....	22
3.4 Státní politika zaměstnanosti.....	23
3.4.1 Pasivní a aktivní politika zaměstnanosti v České Republice	24
3.4.2 Pasivní a aktivní politika zaměstnanosti v Itálii	25
3.4.3 Strategie Evropy 2020	26
3.5 Zahraniční obchod.....	26
3.5.1 Funkce zahraničního obchodu	27
3.5.2 Pojetí zahraničního obchodu.....	28
3.6 Platební bilance	28
3.6.1 Struktura platební bilance	29
3.7 Státní rozpočet.....	30
3.7.1 Příjmová a výdajová strana rozpočtu	30
3.7.2 Funkce státního rozpočtu	31
3.8 Státní a veřejný dluh.....	31
3.9 Finanční krize	32
3.9.1 Dopady finanční krize na ekonomiku	32
3.10 Evropská Unie	33
3.10.1 Eurozóna	33
3.10.2 Maastrichtská konvergenční kritéria.....	34
3.11 Migrační krize v Itálii.....	35
4 Vlastní práce.....	36

4.1	Vývoj hrubého domácího produktu	36
4.1.1	Reálný růst HDP České Republiky	36
4.1.2	Reálný růst HDP Itálie	37
4.1.3	HDP na obyvatele v PPS	38
4.2	Vývoj inflace	39
4.2.1	Inflace v České Republice	39
4.2.2	Inflace v Itálii	40
4.3	Vývoj nezaměstnanosti	40
4.3.1	Nezaměstnanost v České Republice	41
4.3.2	Nezaměstnanost v Itálii	42
4.3.3	Nezaměstnanost mladých v České Republice	42
4.3.4	Nezaměstnanost mladých v Itálii	43
4.4	Zahraniční obchod	44
4.4.1	Zahraniční obchod České Republiky	44
4.4.2	Zahraniční obchod Itálie	47
4.5	Vývoj salda státního rozpočtu	49
4.5.1	Vývoj salda státního rozpočtu České Republiky	50
4.5.2	Vývoj salda státního rozpočtu Itálie	51
4.6	Veřejný dluh	51
4.6.1	Veřejný dluh České Republiky	52
4.6.2	Veřejný dluh Itálie	53
4.7	Dopady finanční krize	53
4.7.1	Dopady finanční krize na Českou Republiku	54
4.7.2	Dopady finanční krize na Itálii	55
4.8	Plnění Maastrichtských kritérií	56
4.8.1	Kritérium cenové stability	57
4.8.2	Kritérium stavu veřejných financí	57
4.8.3	Kritérium účasti v mechanismu směnných kurzů	58
4.8.4	Kritérium konvergence úrokových sazeb	60
4.9	Vývoj migrační krize v Itálii	60
4.10	Prognóza makroekonomického vývoje České Republiky a Itálie	63
4.10.1	Česká Republika	63
4.10.2	Itálie	65
5	Výsledky a diskuse	68
6	Závěr	74
7	Seznam použitých zdrojů	76
8	Přílohy	82

Seznam grafů

Graf 1 Reálný růst HDP, meziroční změna v ČR za období 2005-2019 (v %)	36
Graf 2 Reálný růst HDP, meziroční změna v Itálii za období 2005-2019 (v %)	37
Graf 3 HDP na obyvatele v PPS v ČR a Itálii za období 2007-2018 (v %, EU28)	38
Graf 4 Vývoj míry inflace ČR a Itálie v období 2005-2019 (v %)	39
Graf 5 Vývoj obecné míry nezaměstnanosti v ČR a v Itálii v období 2004-2019 (v %)	41
Graf 6 Vývoj obecné míry nezaměstnanosti věkové skupiny 15-29 let v ČR (v %)	42
Graf 7 Vývoj obecné míry nezaměstnanosti věkové skupiny 15-29 let v Itálii (v %)	43
Graf 8 Vývoj exportu a importu v ČR za období 2008-2019 (v mil. EUR)	44
Graf 9 Saldo obchodní bilance v ČR v letech 2008-2019 (v mil. EUR)	45
Graf 10 Export zboží a služeb jako % HDP v České Republice (v %)	46
Graf 11 Největší obchodní partneři ČR z hlediska exportu i importu za rok 2018 (v %)	46
Graf 12 Vývoj exportu a importu v Itálii za období 2008-2019 (v mil. EUR)	47
Graf 13 Saldo obchodní bilance v Itálii v letech 2008-2019 (v mil. EUR)	48
Graf 14 Export zboží a služeb jako % HDP v Itálii (v %)	48
Graf 15 Největší obchodní partneři Itálie z hlediska exportu i importu za rok 2018 (v %)	49
Graf 16 Vývoj salda státního rozpočtu ČR v letech 2009-2019 (mld. Kč)	50
Graf 17 Vývoj salda státního rozpočtu Itálie v letech 2009-2018 (mil. EUR)	51
Graf 18 Veřejný dluh ČR z HDP v letech 2007-2018 (v %)	52
Graf 19 Veřejný dluh Itálie z HDP v letech 2007-2018 (v %)	53
Graf 20 Vývoj kurzu CZK/EUR	59
Graf 21 Složení žadatelů o azyl v Itálii podle národnosti za rok 2018 (v %)	61
Graf 22 Přistěhovalci v Itálii - zaměstnaní, nezaměstnaní a neaktivní v roce 2018	62
Graf 23 Přistěhovalci v Itálii - zaměstnaní, nezaměstnaní a neaktivní v roce 2019	62

Seznam tabulek

Tabulka 1 Podíly ve spotřebním koši ČR v roce 2019 v %	20
Tabulka 2 Podíly ve spotřebním koši Itálie v roce 2019 v %	21
Tabulka 3 Struktura platební bilance	29
Tabulka 4 Plnění kritéria cenové stability ČR a Itálie pro vybrané roky (v %)	57
Tabulka 5 Plnění kritéria salda sektoru vládních institucí ČR a Itálie pro vybrané roky (v % HDP)	57
Tabulka 6 Plnění kritéria dluhu sektoru vládních institucí ČR a Itálie pro vybrané roky (v % HDP)	58
Tabulka 7 Vývoj kurzu ČR (CZK/EUR)	59
Tabulka 8 Plnění kritéria dlouhodobých úrokových sazeb státních dluhopisů ČR a Itálie (v %)	60
Tabulka 9 Celkový počet žadatelů o azyl v letech 2010-2019	61

Seznam příloh

Příloha 1 Reálný růst HDP, meziroční změna v ČR a Itálii za období 2005-2019 (v %), datové podklady ke grafu číslo 1 a 2	82
Příloha 2 HDP na obyvatele v PPS v ČR a Itálii za období 2007-2018 (v %, EU28), datové podklady ke grafu číslo 3	82
Příloha 3 Vývoj míry inflace ČR a Itálie v období 2005-2019 (v %), datové podklady ke grafu číslo 4	83
Příloha 4 Vývoj obecné míry nezaměstnanosti v ČR a v Itálii v období 2004-2019 (v %), datové podklady ke grafu číslo 5	83

Příloha 5 Vývoj obecné míry nezaměstnanosti věkové skupiny 15-29 let v ČRe a Itálii (v %), datové podklady ke grafu číslo 6 a 7	84
Příloha 6 Vývoj exportu a importu v ČR za období 2008-2019 (v mil. EUR) + saldo obchodní bilance (v mil. EUR), datové podklady ke grafu číslo 8 a 9.....	84
Příloha 7 Export zboží a služeb jako % HDP v ČR (v %), datové podklady ke grafu č. 10	85
Příloha 8 Vývoj exportu a importu v Itálii za období 2008-2019 (v mil. EUR) + saldo obchodní bilance (v mil. EUR), datové podklady ke grafu číslo 12 a 13.....	85
Příloha 9 Export zboží a služeb jako % HDP v Itálii (v %), datové podklady ke grafu číslo 14	86
Příloha 10 Vývoj salda státního rozpočtu České Republiky v letech 2009-2018 (mld. Kč), datové podklady ke grafu číslo 16	86
Příloha 11 Vývoj salda státního rozpočtu Itálie v letech 2009-2018 (mil. EUR), datové podklady ke grafu číslo 17.....	87
Příloha 12 Veřejný dluh České Republiky z HDP v letech 2007-2018 (v %), datové podklady ke grafu číslo 18.....	87
Příloha 13 Veřejný dluh Itálie z HDP v letech 2007-2018 (v %), datové podklady ke grafu číslo 19.....	88

Seznam použitých zkratek

CZK – Česká koruna

ČNB – Česká národní banka

ČSÚ – Český statistický úřad

ECB – Evropská centrální banka

ECOICOP – Evropská klasifikace individuální spotřeby podle účelu

EMI – Evropský měnový institut

ERM II – Mechanismus směnných kurzů

EU – Evropská Unie

HDP – Hrubý domácí produkt

HICP – Harmonizovaný index spotřebitelských cen

ILO – Mezinárodní organizace práce

ISTAT – Italský statistický úřad

MMF – Mezinárodní měnový fond

MPSV – Ministerstvo práce a sociálních věcí

OECD – Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj

OSN – Organizace spojených národů

PIIGS – Akronym používaný v ekonomii a financích

PPS – Standard parity kupní síly

TTIP - Transatlantické obchodní a investiční partnerství

1 Úvod

Tato práce se zabývá komparací ekonomik dvou států, které jsou součástí Evropské Unie – České Republiky a Itálie. Jedním ze šesti zakládajících členů Evropské Unie je právě Itálie, která již od padesátých let udávala myšlenku společně s dalšími evropskými státy na spojení evropských států. Pozornost na Itálii obrátila velká část Evropy v druhé polovině roku 1990 při jejím předsednictví z důvodu stanovení základů pro zavedení společné evropské měny. Česká Republika se připojila jako členská země až v roce 2004, vstup byl výsledkem úspěšného zakončení přístupových rozhovorů, během kterých se projednávaly podmínky členství České Republiky v Evropské Unii.

Ekonomická krize je označována za největší hospodářský krach od velké Hospodářské krize z roku 1929. Událost z roku 2008 měla velké důsledky a značně ovlivnila všechny ekonomické ukazatele obou zemí. I přes velké úsilí vlád zabránit šíření této krize na globální úroveň, se situace se proměnila v neúprosnou. Některé státy se doteď z této krize nevzpamatovaly a Itálie je po Řecku druhou nejzadluženější zemí eurozóny. Podle rozpočtových pravidel Evropské Unie by měly členské země udržovat dluh pod 60 procenty HDP.

O Itálii se zajímám již delší dobu. Studoval jsem Česko-italské gymnázium a na rok odjel na studentský zahraniční program Erasmus od naší univerzity právě do Itálie. Je to jeden z důvodů, proč jsem si vybral jako téma mé diplomové práce komparaci ekonomik České Republiky a Itálie. V České Republice jsem se narodil a Itálii beru jako svůj druhý domov. Zajímalo mě tedy, jaký je ekonomický vývoj obou států. Itálie zažívá dlouhodobě těžké časy a neustále rostoucí dluh a pomalý růst jsou jedním z důvodů. Tím dalším je podle mého názoru také velký rozdíl mezi severem a jihem. Česká Republika patří mezi vyspělou tržně exportní ekonomiku, kde mezi hlavní odvětví patří především průmysl. Pro export je nejdůležitější automobilová výroba. Obecná míra nezaměstnanosti v České Republice je dlouhodobě jedna z nejnižších v Evropě.

První část diplomové práce se zabývá vymezením vybraných makroekonomických ukazatelů, finanční krize, Evropské Unie a migrační krize v Itálii a druhá praktická část je komparací těchto ukazatelů jednotlivých zemí a prognóz nastínění vývoje do budoucnosti.

2 Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Hlavním cílem této diplomové práce je komparace ekonomiky České Republiky a Itálie na základě makroekonomických ukazatelů. Hodnoty těchto makroekonomických ukazatelů jsou dále využity pro výpočet ekonomické stability obou zemí. Komparace je zaměřena na ekonomický vývoj v období před počátkem finanční krize z roku 2008 až do roku 2019. Dílčím cílem této diplomové práce je správné vymezení pojmu finanční krize a dopady na obě země. Dalším dílčím cílem této diplomové práce je zjistit, zda je Česká Republika připravena vstoupit do eurozóny a plní Maastrichtská kritéria. Dílčím cílem je také zhodnocení vývoje migrační krize v Itálii. Posledním stanoveným dílčím cílem je nastínit prognózu vývoje hlavních makroekonomických ukazatelů České Republiky a Itálie.

2.2 Metodika

Diplomovou práci tvoří dvě hlavní části – teoretická část a praktická část. Teoretická část bude zpracována na základě metody studia dokumentů. Vzhledem k zaměření práce budou informace získávány nejen z českých zdrojů, ale důležité budou i zahraniční materiály, především v italském a anglickém jazyce. Aktuální informace budou rovněž čerpány z odborných časopisů a internetových zdrojů. V první řadě teoretické části budou popsány a vysvětleny pojmy: hrubý domácí produkt, inflace, nezaměstnanost, zahraniční obchod, státní rozpočet, státní a veřejný dluh. Další z kapitol teoretické části bude tvořit charakteristika finanční krize z roku 2008 a Evropské Unie. Další částí teoretické části bude charakteristika migrační krize v Itálii. Praktická část bude založena na získávání a zpracování potřebných dat, týkající se ekonomiky České Republiky a Itálie. Data v numerické podobě budou převážně zpracována z webových stránek statistických úřadů ISTAT a ČSÚ, světové banky, OECD a EUROSTATU. Výsledky budou prezentovány prostřednictvím přehledných grafů a tabulek, které budou vytvořeny v programu Microsoft Excel 2007. Využita bude metoda deskripce stavu a vývoje italské a české ekonomiky pomocí makroekonomických ukazatelů a následně metoda komparace sledovaných ekonomik obou zemí. Bude také využita metoda analýzy a syntézy pro další vyhodnocení vývoje jednotlivých makroekonomických ukazatelů z předem již zjištěných informací a postupů. Data pro grafy a tabulky praktické části jsou zobrazeny v přílohách na konci diplomové práce.

3 Teoretická východiska

Tato část diplomové práce se bude zabývat vysvětlením jednotlivých makroekonomických pojmů, které jsou potřebné ke srovnání ekonomik České republiky a Itálie a jejich znalost je tedy zásadní pro pochopení dané problematiky. V poslední řadě budou podrobněji popsány pojmy Evropská unie, finanční krize z roku 2008 a migrační krize v Itálii.

3.1 HDP

Jedním z klíčových ekonomických cílů téměř každého státu je celková produkce v ekonomice. Velikost produkce je významnou veličinou z důvodu návaznosti na výši celkových příjmů v dané ekonomice. Od celkových příjmů se odvíjí také životní úroveň každého občana dané země. Někteří ekonomové zpochybňují využívání standardních makroekonomických agregátů k měření výše produkce, přesto se stále řadí mezi nejlepší možné řešení. Mezi standardní makroekonomické agregáty k měření výstupu je začleněn právě hrubý domácí produkt (Žák, 2006, s. 16).

Hrubý domácí produkt (HDP) je považován za základní ukazatel ekonomické aktivity, tedy hodnotu všech finálních výrobků a služeb, které byly nově vyprodukovány rezidenty v dané zemi v průběhu stanoveného časového období. Výše HDP na obyvatele a jeho změna v čase jsou základními údaji o ekonomické úrovni a výkonnosti země. Stabilita této výkonnosti ovlivňuje vývoj ukazatelů vnitřní a vnější rovnováhy. Růst HDP je ovlivněn reálnými a cenovými změnami. Ekonomické proměnné, které představují hodnoty nebo ceny lze vyjádřit nominálně nebo reálně (Kadeřábková, 2006, s. 10).

Dle Jurečky a kolektiv (2017, s. 29) je hrubý domácí produkt hodnotou produkce ekonomiky, kterou si můžeme představit jako součin množství jednotlivých produktů a jejich cen. Ceny se však neustále mění, a proto je důležité odlišit růst množství vyprodukovaných výrobků a služeb od růstu jejich cen. Do měření produkční aktivity je zavedeno rozlišení mezi nominálním a reálným produktem.

Nominální HDP je vypočítán v běžných cenách, které jsou dominantní na trhu v době, za kterou je HDP počítán. Tento údaj je pro nás vhodný ve chvíli, kdy řešíme finanční stránku sledované ekonomiky.

Reálný HDP je vypočítán ve stálých cenách očištěných od změn. Tyto ceny jsou fixovány v určitém výchozím roce, proti kterému nadále HDP porovnáváme. Reálný HDP nám odráží pouze objemové změny ve výrobě, a proto zahrnutí změny kvality či vstupu nových výrobků na trh je velice obtížné. V praxi se ceny vypočítávají deflátořem HDP, díky kterému se zbavíme inflačních vlivů.

$$\text{Deflátoř HDP} = \frac{\text{Nominální HDP}}{\text{Reálný HDP}} * 100\%$$

Deflátoř HDP je tedy proces, který umožňuje převádění nominálních agregátů do reálných hodnot. Reálné i nominální hodnoty je nutno přesně odlišovat, protože se mohou vyvíjet odlišně. Rozdíl bude vyšší v případě, že poroste míra inflace v dané ekonomice (Kadeřábková, 2006, s. 10). K měření hrubého domácího produktu ekonomiky bývají používány tři metody, z nichž každá vychází z jiného hlediska. HDP lze vypočítat výdajovou, důchodovou / příjmovou a produkční / výrobní metodou, a to následovně (Jurečka a kolektiv, 2017, s. 30).

3.1.1 Výdajová metoda

Výdajová metoda se počítá jako součet konečného užití výrobků a služeb rezidentskými jednotkami (skutečná konečná spotřeba a tvorba hrubého kapitálu) a salda vývozu a dovozu výrobků a služeb. Skutečná konečná spotřeba je odvozena prostřednictvím naturálních sociálních transferů od výdajů na konečnou spotřebu domácností, vlády a neziskových institucí sloužících domácnostem. Tvorba hrubého kapitálu se člení na tvorbu hrubého fixního kapitálu, změnu zásob a na čisté pořízení cenností (Český statistický úřad, 2019).

$$\text{HDP} = C + I_g + G + \text{NX},$$

kde

C výdaje domácností na krátkodobou i dlouhodobou spotřebu

I_g soukromé hrubé domácí investice

G vládní výdaje státu na nákup výrobků a služeb

NX čistý export

(Český statistický úřad, 2019)

3.1.2 Důchodová / příjmová metoda

Důchodová metoda představuje další možný způsob měření hrubého domácího produktu. Metoda je založena na jednoduchém poznatku, že každý z výdajů je něčím důchodem. Ve chvíli, kdy zaplatíme v obchodě za nákup, jedná se pro nás o výdaj a současně pro prodávajícího o jeho důchod. Mezi důchody patří mzdy, nájemné, úroky a zisky. K výsledku se přičítají nepřímé daně a odedítají se dotace (Holman, 2010, s. 19).

$$\text{HDP} = \text{hrubé mzdy} + \text{renty} + \text{hrubý zisk} + \text{čisté přijaté úroky} + \text{amortizace} + \text{nepřímé daně}$$

(Svatoš, 2013, s. 81)

3.1.3 Produkční / výrobní metoda

Produkční metodou se HDP počítá jako součet hrubé přidané metody jednotlivých sektorů či odvětví a čistých daní na produkty. Jedná se vyrovnávací položku účtu výroby celkově za národní hospodářství. Na straně zdrojů je produkce a na straně užití se zachycuje mezispotřeba. Hrubá přidaná hodnota je rozdílem mezi produkcí a mezispotřebou. Strana zdrojů je doplněna o daně snížené o dotace na výrobky z důvodu oceňování produkce v základních cenách. Užití se oceňuje v cenách kupních (Český statistický úřad, 2019).

$$\text{HDP} = \text{produkce} - \text{mezipotřeba} + \text{daně z produktů} - \text{dotace na produkty}$$

(Český statistický úřad, 2019)

3.2 Inflace

Inflace je pro většinu občanů synonymem ekonomického a také sociálního zla, proti kterému je třeba bojovat. U ekonomů převládá taktéž negativní hodnocení inflace, i když se vyskytují názory, dle nichž mírná inflace pod kontrolou není pro ekonomiku škodlivá a nebezpečná. Inflace je definována jako zvyšování cenové hladiny, které má za následek snižování kupní síly peněz (Jurečka a kolektiv, 2010, s. 112). Samotný růst cenové hladiny neznamená, že ceny všech statků a služeb rostou, ale některé mohou také stagnovat či dokonce i klesat. V průměru ale ceny všech statků a služeb rostou (Pavelka, 2007, s. 138). Růst cenové hladiny se měří pomocí cenových indexů spotřebitelského koše, tedy pomocí seznamu zboží a

služeb, který je pevně stanovený. Do spotřebitelského koše jsou zahrnuty jednotlivé druhy zboží a služeb (Bellová, Zlámal, Mendl, Navrátilová, 2011, s. 35).

3.2.1 Měření inflace

Inflační změny měříme na základě cenových indexů. Jedná se o poměr mezi náklady na pořízení určitého množství produktů v běžném a základním období. Pomocí těchto cenových indexů vypočteme míru inflace.

$$\text{Míra inflace} = (P_t - P_{t-1} / P_{t-1}) * 100 (\%),$$

kde

P_t cenový index v roce t

P_{t-1} cenový index v předchozím roce

(Žák, 2006, s. 18).

Existují různé typy cenových indexů a všechny jsou založeny na podobném principu, kdy se snažíme zakomponovat co nejvíce odpovídající okruh výrobků a služeb. Nejznámějšími jsou index spotřebitelských cen, deflátor HDP a index cen výrobců (ČSÚ, 2019).

3.2.2 Typy inflace

Z hlediska rychlosti a stupně závažnosti rozdělujeme tři typy inflace.

- Inflace plíživá (mírná) je taková inflace, která probíhá po delší dobu stabilním tempem. Míra takové inflace je jednociferná, tedy menší než 10. Tento typ inflace nemá pro ekonomiku výrazné negativní důsledky, a proto je označována za zdravý vývoj ekonomiky (Jurečka a kolektiv, 2010, s. 119).
- Inflace pádivá je rychlou inflací, při které cenová hladina roste rychleji než výroba a zároveň důvěra v peníze klesá. Míra inflace se pohybuje ve dvou až tříciferných hodnotách a pro ekonomický vývoj je značně nezdravá (Samuelson, Nordhaus, 2007, s. 671).

- Hyperinflace je takový stav, v kterém se procento inflace pohybuje řádově i v tisících procentech. Pro ekonomiku je to stav velmi vážný, dezolátní a v takovou chvíli přestávají platit všechny atributy tržního hospodářství (Bellová, Zlámal, Mendl, Navrátilová, 2011, s. 61).

Další hledisko rozděluje inflaci podle otevřenosti

- Otevřená inflace je nejběžnější formou, měřená mírou inflace
- Skrytá inflace, při které se ceny nemění, ale výrobky jsou stále nižší kvality
- Potlačená inflace nastává v případě, že se ceny nemění, ale lidé přesto nekupují zboží. Typická inflace v případě, že na trhu není to, co by lidé chtěli (Finance pro radost, 2019).

3.2.3 Spotřební koš České Republiky

Spotřební koš obsahuje jednotlivé statky a služby, které představují hlavní výdaje celého obyvatelstva. Položky spotřebního koše za každý rok upřesňuje Český statistický úřad. Patří sem potraviny, nealkoholické nápoje, alkoholické nápoje a ostatní zboží jako jsou například oděvy, nábytek, drogerie a podobně. Do spotřebního koše patří i služby: zdravotnictví, vzdělávání, bydlení nebo náklady na dopravu. (Brčák, Sekerka, 2010)

Spotřební koš České Republiky aktuálně obsahuje 693 položek. Každá položka má ve spotřebním koši určitou váhu. Jednotlivé položky jsou podle společné evropské metodiky rozděleny do dvanácti odvětví (Český statistický úřad, 2019). Spotřební koš, který nám poskytuje údaje o cenách a míře inflace, se v průběhu let mění. Pravidelná aktualizace poukazuje na reprezentativnost výrobků a služeb v daném období. Nově jsou sledovány ceny paměťových karet, naopak položky CD a DVD nosičů byly ze spotřebního koše odstraněny. Indexy spotřebitelských cen jsou počítány na základě nově zavedené evropské klasifikace ECOICOP (kurzycz, 2019).

Tabulka 1 Podíly ve spotřebním koši České Republiky v roce 2019 v %

Skupina	Název	Podíl v %
1.	Potraviny a nealkoholické nápoje	17,76
2.	Alkoholické nápoje, tabák	9,21
3.	Odivání a obuv	4,15
4.	Bydlení, voda, energie, paliva	25,72
5.	Bytové vybavení, zařízení domácnosti, opravy	5,8
6.	Zdraví	2,46
7.	Doprava	10,18
8.	Pošty a komunikace	2,88
9.	Rekreace a kultura	8,63
10.	Vzdělávání	0,58
11.	Stravování a ubytování	5,91
12.	Ostatní zboží a služby	6,72
Celkem		100

Zdroj: Vlastní zpracování dle czso.cz (2019)

Jak je patrné z tabulky 1, největší zastoupení z pohledu nákladů ve spotřebním koši mají bydlení, voda, energie a paliva – 25,72 procent. U nich není potřeba sledovat jednotlivé položky, jejich význam je vysoký z důvodu vydání největší části rodinného rozpočtu právě za nájem či hypotéku a také energii. Druhé největší zastoupení potraviny a nealkoholické nápoje, které obsahují 158 sledovaných položek s významnou váhou 17,76 procent.

3.2.4 Spotřební koš Itálie

Dle ISTAT (2019) se každý rok aktualizuje seznam zboží a služeb, které vytváří spotřební italský koš. Tato aktualizace zohledňuje novinky, za které domácnosti utrácely nejvíce peněz během roku. V roce 2019 po aktualizaci italský spotřební koš zahrnuje 1507 výrobků ze 12 spotřebitelských skupin. Do spotřebního koše se nově dostal zahradní nábytek, zázvor, Web TV, sluchátka s mikrofonem nebo elektrické kolo. Ze seznamu zboží a služeb spotřebního koše naopak vypadla energeticky úsporná žárovka a digitální podpora.

Tabulka 2 Podíly ve spotřebním koši Itálie v roce 2019 v %

Skupina	Název	Podíl v %
1.	Potraviny a nealkoholické nápoje	16,3
2.	Alkoholické nápoje, tabák	3,1
3.	Odívání a obuv	7
4.	Bydlení, voda, energie, paliva	11
5.	Bytové vybavení, zařízení domácnosti, opravy	7,2
6.	Zdraví	8,5
7.	Doprava	14,4
8.	Pošty a komunikace	2,5
9.	Rekreace a kultura	7,8
10.	Vzdělávání	1
11.	Stravování a ubytování	11,8
12.	Ostatní zboží a služby	9,3
Celkem		100

Zdroj: Vlastní zpracování dle ISTAT (2019)

Jak je patrné z tabulky 2, největší podíly ve spotřební koši mají potraviny, nealkoholické nápoje a doprava. Největší nárůst v posledních letech zaznamenala statky každodenní spotřeby, které obsahují právě potraviny a nealkoholické nápoje, dopravu, stravování a ubytování.

3.3 Nezaměstnanost

Z ekonomického hlediska představuje nezaměstnanost stav v národním hospodářství, kde část pracovního potenciálu společnosti nenalézá uplatnění na trhu práce nebo dobrovolně o toto uplatnění neusiluje. Statistika definuje nezaměstnanou osobu jako toho, kdo hledá práci, chce být činný jako zaměstnanec, není práce neschopný pro nemoc a není činný jako domácí dělník, pomáhající rodinný příslušník nebo samostatný podnikatel (Žák, 2006, str. 18).

3.3.1 Měření nezaměstnanosti

Míra nezaměstnanosti je měřena jako poměr nezaměstnaného obyvatelstva k pracovní síle. Pracovní síla je tvořena obyvatelstvem, kteří jsou zaměstnaní a mají práci a nezaměstnaným obyvatelstvem, kteří aktivně hledají práci. Celkově se tato skupina nazývá aktivně ekonomické obyvatelstvo. Obecná míra nezaměstnanosti je měřena jako podíl počtu nezaměstnaných obyvatel k celkovému počtu aktivního obyvatelstva a je uvedena v procentech (Kreuzer, 2017, str. 37).

Dle (Brčáka, Sekerky, Staré, 2014, str. 140) platí pro výpočet obecné míry nezaměstnanosti následující vzorec:

$$u = \frac{U}{U+L} * 100 \%$$

kde

- u je míra nezaměstnanosti
- U je počet nezaměstnaných
- L je počet zaměstnaných

(Brčák, Sekerka, Stará, 2014, str. 140).

3.3.2 Typy nezaměstnanosti

Jsou různé důvody, díky kterým se může člověk stát nezaměstnaným, a proto rozlišujeme různé typy nezaměstnanosti. Každý typ nezaměstnanosti představuje pro makroekonomii jiný problém. Čtyři hlavní typy nezaměstnanosti jsou:

- Frikční nezaměstnanost

Je běžnou součástí každé ekonomiky a tedy i trhu práce. Daný typ nezaměstnanosti vystihuje stav, kdy nepřetržitě na trhu práce existují osoby, které nemají placené zaměstnání a nacházejí se ve fázi přesunu z předchozí práce na nové pracovní místo. Tito lidé tedy splňují podmínky stavu nezaměstnanosti, ale v jejich případě se jedná pouze o stav dobrovolný a dočasný. Za frikční nezaměstnanost se často označuje doba nástupu absolventů škol do jejich prvního zaměstnání (Mareš, 2002, str. 22).

- **Strukturální nezaměstnanost**
Tento typ nezaměstnanosti se taky nazývá technologická. Strukturální nezaměstnanost vzniká v návaznosti na rozpad firem z důvodu neefektivního fungování. V případě centrálně plánované ekonomiky může být důvodem také likvidace umělé přezaměstnanosti (Mareš, 2002, str. 23). Někdy se hovoří také o výrazném propadu poptávky po určitém zboží (Brožová, 2003, str. 9).
- **Cyklická nezaměstnanost**
Tento typ nezaměstnanosti se řadí mezi nedobrovolné. V momentě, kdy dojde ke snížení produkce, snižuje se také poptávka po práci. Jedná se tedy o cyklický pohyb znamenající propuštění zaměstnanců z jejich pracovního místa. Negativním aspektem cyklické nezaměstnanosti je fakt, že postihuje celou ekonomii plošně a zasahuje do všech odvětví národního hospodářství (Jurečka et al., 2017, str. 143).
- **Sezónní nezaměstnanost**
Tento typ nezaměstnanosti vzniká z důvodu sezónnosti. Nezaměstnanost je spojená s určitým ročním obdobím. Je typická pro určité hospodářské odvětví jako například stavebnictví, zemědělství a také cestovní ruch (Brčák, Sekerka a Stará, 2014, str. 146).

3.4 Státní politika zaměstnanosti

Státní politika zaměstnanosti zahrnuje zabezpečování práva na zaměstnání, sledování, vyhodnocování situace na trhu práce, zpracovávání prognóz a koncepcí zaměstnanosti a rozvoje lidských zdrojů na úseku trhu práce, koordinaci opatření v oblasti zaměstnanosti, uplatňování aktivní politiky zaměstnanosti, tvorba a zapojení se do mezinárodních programů oblasti zaměstnanosti, poradenské a zprostředkovací služby na trhu práce, rovné zacházení, zaměstnávání osob se zdravotním postižením, usměrňování zaměstnávání pracovních sil ze zahraničí (Krebs, 2005, str. 302).

Zvyšování počtu pracovních míst a jejich zkvalitňování je jedním ze strategických cílů Evropy 2020. Celková evropská strategie zaměstnanosti spolu s finančními nástroji přispívá ke koordinaci a monitoringu politiky zaměstnanosti. Právní základ EU je v určitých oblastech uplatnitelný v případě, kdy odpovědnost za politiku zaměstnanosti a sociální politiku nesou především vlády jednotlivých států (Evropský parlament, 2019).

Při realizaci politiky zaměstnanosti jsou vytvářeny podmínky pro rovné zacházení se všemi fyzickými osobami a zákaz přímé i nepřímé diskriminace při uplatňování práva na zaměstnání. Stát v souvislosti s vývojem situace na trhu práce realizuje pasivní a aktivní politiku nezaměstnanosti (Dvořáková, 2012, str. 435).

3.4.1 Pasivní a aktivní politika zaměstnanosti v České Republice

Součástí státní politiky je zřizování nových pracovních míst a poskytování příspěvků pro zaměstnavatele při zaměstnávání nových uchazečů o zaměstnání, ale i uchazečů samotných. Aktivní politika zaměstnanosti České Republiky využívá tyto hlavní nástroje (Integrovaný portál MPSV, 2019):

- **Rekvalifikace** – Úřad práce zabezpečuje rekvalifikaci pro uchazeče nebo zájemce o pracovní místo v případě, kdy struktura poptávky trhu práce neodpovídá struktuře nabídky pracovních míst. Případná rekvalifikace umožňuje nové nebo další uplatnění ve vhodném zaměstnání. Rekvalifikace znamená získání nové kvalifikace nebo rozšíření stávající kvalifikace uchazeče nebo zájemce o zaměstnání
- **Investiční pobídky** – Vláda hmotně podporuje tvorbu nových pracovních míst a rekvalifikaci zaměstnanců u investičních pobídek poskytovaných na základě zákona č. 72/2000 Sb., o investičních pobídkách a o změně některých zákonů v platném znění
- **Veřejně prospěšné práce** – Časově omezené pracovní možnosti vytvořené speciálně pro dlouhodobě nezaměstnané uchazeče o zaměstnání, kteří jsou evidováni Úřadem práce. Tyto pracovní příležitosti vytváří zaměstnavatel společně s Úřadem práce na základě písemné dohody ke krátkodobému pracovnímu umístění případného uchazeče o zaměstnání
- **Společensky účelná pracovní místa** – Taková pracovní místa, která zřizuje nebo zákonem vymezuje zaměstnavatel pro uchazeče z Úřadu práce
- **Příspěvek na zpracování** – Příspěvek poskytuje stát zaměstnavateli na pracovníka, kterému je věnována zvýšená péče

- **Příspěvek při přechodu na nový podnikatelský program** – Příspěvek je určen tomu zaměstnavateli, který má přechodné období na nový podnikatelský program a nemůže svým zaměstnancům zaručit práci v rozsahu týdenní pracovní doby stanovené zákonem (Integrovaný portál MPSV, 2019).

Pasivní politika zaměstnanosti je zprostředkování zaměstnání uchazečům o práci a také hmotné zabezpečení těchto uchazečů. Cílem takové politiky je zmírňování důsledků nezaměstnanosti. Mezi formy pasivní politiky nezaměstnanosti v České Republice patří podpory v nezaměstnanosti a systém státní pomoci v nezaměstnanosti (MPSV, 2018a).

- **Podpory v nezaměstnanosti** – Uchazeči o zaměstnání mají v rámci pasivní politiky zaměstnanosti nárok na podporu v nezaměstnanosti. O takovou finanční podporu mohou žádat pouze nezaměstnané osoby, které jsou registrované jako uchazeči o zaměstnání. Podmínkou takového uchazeče je, že byl alespoň 12 měsíců pojištěný z důvodu zaměstnání nebo jiné výdělečné činnosti, tedy platil po tuto dobu sociální pojištění. Uchazeč může žádat o dávky v nezaměstnanosti, pouze když nepobírá starobní důchod (Evropská komise, 2019).
- **Státní pomoc v nezaměstnanosti** - představují dávky státní sociální podpory. Ty jsou určeny nejen nezaměstnaným osobám, ale všem osobám a rodinám s nízkým příjmem. Mezi dávky sociální podpory patří přídavek na dítě, rodičovský příspěvek, příspěvek na bydlení, pohřební a také porodné (MPSV, 2018a).

3.4.2 Pasivní a aktivní politika zaměstnanosti v Itálii

Státní správu v oblasti státní politiky zaměstnanosti v Itálii řídí Ministerstvo práce a sociálních věcí a Zaměstnanecská centra Itálie. Důležité jsou nástroje **aktivní politiky** zaměstnanosti jako běžné dávky v nezaměstnanosti, vytváření přímých a dočasných pracovních míst, odborná příprava, finanční podpora, služby pro podnikatelskou činnost a služby pro zařazení pracovních míst. Jedná se o veřejné intervence, které také zlepšují podmínky vstupu na trh, stabilizují pracovní podmínky a rozvíjí podnikatelskou kulturu. **Pasivní politika** poskytuje peněžní příspěvky ve prospěch zaměstnance, který je vystavený nezaměstnanosti. Řízení politiky zaměstnanosti bylo do určité doby institucionalizované,

v poslední době ale prošlo řadou regulačních změn, které pověřily úkolem podporovat zaměstnanost v zájmu občanů na trhu práce soukromé strany (Zizzi, 2018, str. 49).

3.4.3 Strategie Evropy 2020

Strategie představuje hlavní hospodářskou reformní agendu Evropské Unie s výhledem do roku 2020. Každá země Evropské Unie má cíle nastavené v jiné výši s ohledem na možnosti dané domácí ekonomiky. Strategie Evropy 2020 je náhradou za tzv. Lisabonskou smlouvu, jejíž časový horizont vypršel v roce 2010. Cílem této strategie je dosažení hospodářského růstu, který bude založen na důležitých principech ekonomiky, bude udržitelný a bude podporovat sociální a územní začleňování. Národní přesah Strategie je zřejmý též z národních cílů, k jejichž stanovení byly členské státy vyzvány Evropskou radou dne 17. června 2010. Mezi cíli Strategie je vyzdvíženo 5 hlavních cílů, jež byly stanoveny pro EU jako celek (Vláda České Republiky, 2019).

Strategie vytyčuje pět vzájemně propojených cílů, které se zaměřují na zaměstnanost, výzkum a vývoj, změny klimatu a energetiky, vzdělávání a také snižování chudoby:

- 75% obyvatelstva Evropské Unie ve věkovém rozmezí 20-64 let by mělo být zaměstnáno
- 3% HDP Evropské Unie by měla být investována do vědy a výzkumu
- V oblasti změny klimatu a energetiky by mělo být dosaženo určitých cílů. Snižování energetické náročnosti ekonomiky o 20 %, zvýšit podíl obnovitelných zdrojů o 20 % a snížit emise skleníkových plynů o 20 %.
- Podíl dětí, které ukončí předčasně školní docházku, by se měl snížit a navýšení podílu osob ve věku 30-34 let s dosažením vysokoškolského vzdělání.
- Snižování počtu lidí žijících v chudobě by se měl snížit o 25 % (Strategie Evropa 2020, 2019).

3.5 Zahraniční obchod

Zahraniční obchod je nejstarší forma hospodářských vztahů vnějšího prostředí mezi státy. Jedná se o část obchodu zaměřenou na oběh zboží, kde dochází ke směně se zahraničím. Zahraniční obchod se dělí na dvě části, export a import. Obsahem zahraničního obchodu není

pouze směna zboží, ale také různé další služby a práva. Zahraniční obchod spojuje vnitřní hospodářství daného státu se světovou ekonomikou a plní různé funkce, které rozvíjí proces výrobních sil a mezinárodní dělby práce (Fojtíková, 2009 str. 1).

Zahraniční obchod je možné hodnotit z pohledu vnějších makroekonomických vztahů daného státu. Hodnocení je možné tvořit na základě efektivnosti, proporcionality a demonstrativního efektu. Efektivnost je důležitá především z důvodu zaměření se na produkt, u kterého je možné získat největší úspory společenské práce, které jsou poté spojené s výzkumem a vývojem, propagací a dalších vlastností. Proporcionalita vyjadřuje schopnost soběstačnosti na dostačujícím domácím trhu a schopnost tvořit průmyslové základny. Demonstrativní efekt nám ukazuje vývoj a stav ekonomiky určitého státu (Svatoš & Kolektiv, 2009, str. 21).

Pro řadu zemí hraje zahraniční obchod důležitou roli v ekonomii. Míra závislosti na zahraničním obchodu je u každého státu jiná. Tato závislost závisí na otevřenosti ekonomiky, velikosti a také ekonomické vyspělosti. Otevřenost ekonomiky je dána podílem vývozních a dovozních toků na souhrnných agregátech ekonomické aktivity. Velikost státu je dána zeměpisnou rozlohou, která zahrnuje pevninu i vodní plochy. Ekonomická vyspělost státu je dána zpravidla úrovní HDP na obyvatele, ale může vysvětlena také mnohem složitěji (Fojtíková, 2009, str. 2).

3.5.1 Funkce zahraničního obchodu

Zahraniční obchod má transformační, transmisní a růstovou funkci. **Transformační funkce** utváří vnitřní ekonomickou rovnováhu. Struktura domácích zdrojů se mění ve strukturu žádoucí v oblasti užití. Dovoz určitých produktů ze zahraničí je možné překonat limity země, které jsou dané přírodními podmínkami a ekonomickými podmínkami. **Transmisní funkci** lze považovat za vyšší typ funkce transformační zahraničního obchodu. Podstata této funkce spočívá v přenosu toku informací, poznatků, kritérií a stimulů rozhodování a chování ekonomických celků. **Růstová funkce** zahraničního obchodu je zaměřena na vytvoření profilu země a to v relativně malých ekonomikách z důvodu možnosti vidět strukturu domácí ekonomiky ovlivněnou exportní výkonností a konkurenceschopností výrobků této země na zahraničním trhu (Plchová, 2007, str. 5-9).

3.5.2 Pojetí zahraničního obchodu

V mezinárodním obchodě existují dva hlavní přístupy ke zboží a transakcím. První z nich **přeshraniční pojetí** je založeno na principu přechodu zboží přes hranice a je v souladu s tradiční statistikou zahraničního obchodu. Vývoz je v takovém případě chápán jako fyzické překročení hranice do zahraničí a dovozem se rozumí moment, kdy zboží překročí hranici ze zahraničí. Do takové statistiky se započítávají také transakce nerezidentů. Nebere se důležitost na ekonomickou náležitost obchodních subjektů. Druhý přístup, kterému se říká **národní pojetí**, se vyznačuje změnou vlastnictví a je tak konzistentní s platební bilancí a národními účty. Globalizace v oblasti obchodu zapříčinila odděleně těchto dvou pohledů a byl tak rozšířen rozsah transakcí, protože přechod přes hranice již není nutný se změnou vlastnictví. Tato statistika je vhodným východiskem pro sestavování platební bilance dané země, neboť zachycuje zahraniční obchod podle finančních toků a více odpovídá pojetí platební bilance centrální banky dané země (Český statistický úřad, 2019).

3.6 Platební bilance

Vnější ekonomická rovnováha je vyjádřena v platební bilanci národní ekonomiky a v devizovém kurzu národní měny, který odráží toky zaevidované v platební bilanci. Platební bilance je označována jako statistický výkaz, v které jsou zaznamenány transakce za časové období mezi národní ekonomikou a zahraničím. Platební bilance zachycuje čisté a hmotné transakční toky. V České Republice sestavuje platební bilanci Česká národní banka na základě metodiky Mezinárodního měnového fondu Evropské centrální banky (Palatková, 2011, str. 20).

V Itálii sestavuje platební bilanci Banca d'Italia. Statisticky je možné dohledat měsíční výkazy o platební bilanci založené na transakcích mezi rezidenty a nerezidenty, které se dále dělí mezi dané transakční toky. Pro sestavení platební bilance je využívána metoda Mezinárodního měnového fondu, který spravuje Evropská centrální banka (Banca d'Italia, 2019).

3.6.1 Struktura platební bilance

Tabulka 3 Struktura platební bilance

<i>Položky/bilance</i>	<i>Kredit (+)</i>	<i>Debet (-)</i>
<i>Běžný účet</i>		
Obchodní bilance	Export	Import
Bilance služeb	Export	Import
Bilance výnosů	Export	Import
Běžné převody	Export	Import
<i>Kapitálový účet</i>		
Kapitálové převody	Export	Import
<i>Finanční účet</i>		
Přímé investice	Export	Import
Portfoliové investice	Export	Import
Ostatní investice	Export	Import
<i>Chyby, kurzové rozdíly</i>		
<i>Devizové rezervy</i>		

Zdroj: Vlastní zpracování dle ČNB (2019)

Běžný účet zaznamenává vývozy a dovozy zboží a služeb, vývozy a dovozy výnosů z investovaného kapitálu (úroky, dividendy, zisky) a práce (mzdy). Dále zahrnuje nekapitálové jednostranné pohyby (dědictví, hospodářská pomoc, výživné). Rozdíl mezi hodnotou zboží vyvezeného a zboží dovezeného se nazývá saldo obchodní bilance (Holman, 2010, str. 112).

Kapitálový účet zaznamenává transakce, které mají kapitálovou povahu. Do této kategorie spadá čerpání zdrojů z Evropské Unie, prominutí dluhů, převody patentů a autorských práv (Holman, 2010, str. 113).

Finanční účet zahrnuje přímé investice, portfoliové investice a další ostatní investice. Transakce finančních toků představují především nákupy a prodeje cenných papírů, přijaté a poskytnuté půjčky. Komplexněji se jedná o import a export přímých zahraničních investic (Banca d'Italia, 2019).

Chyby a kurzové rozdíly představují nedokonalosti způsoben metodikou. **Změna devizových rezerv** zaevidovává změnu zlatých rezerv a likvidních volně směnitelných aktiv především centrální banky daného státu. Nejvýznamnější položkou v této skupině jsou konvertibilní

zahraniční měny, které centrální banka v případě potřeby využívá k intervencím na devizovém trhu pro snížení nebo zvýšení devizových rezerv (Holman, 2010, str. 113).

3.7 Státní rozpočet

Státní rozpočet představuje plán finančního hospodaření státu na daný rozpočtový rok. Rozpočtem se zajišťuje plnění ekonomických, sociálních a politických funkcí státu. Prostřednictvím státního rozpočtu vláda realizuje hospodářskou politiku a plánuje priority programového hlediska. Jedná se o centralizovaný peněžní fond, který představuje bilanci příjmů a výdajů státu na daný rozpočtový rok. Rozpočtový rok je shodný s kalendářním rokem (Ministerstvo financí, 2019).

Stát dopředu plánuje, kolik peněz potřebuje pro následující rok a vzniká tak jeden z těchto rozpočtů:

1. Rozpočet **vyrovnaný** (příjmy jsou shodné s výdaji)
2. Rozpočet **přebytkový** (příjmy jsou vyšší než výdaje)
3. Rozpočet **schodkový** (příjmy jsou menší než výdaje)

3.7.1 Příjmová a výdajová strana rozpočtu

Struktura příjmů státního rozpočtu zobrazuje daňové, nedaňové a kapitálové příjmy. Nejvýznamnější položkou jsou běžné příjmy, které slouží z velké části k financování běžných výdajů. Charakter běžných příjmů je pravidelné opakující se. Zhruba polovina příjmů státního rozpočtu tvoří daně, přibližně jedna třetina je formována pojistným na sociální zabezpečení a zbytek je tvořen různými dalšími poplatky, výnosy spojenými s majetkem státu a také prostředky poskytnuté od Evropské Unie (Ministerstvo financí, 2019).

Struktura výdajů státního rozpočtu představuje výdaje na výplatu starobních důchodů, a to z jedné třetiny celkových výdajů. Mezi ostatní výdaje státního rozpočtu se řadí sociální dávky, platby státních zaměstnanců, transfery do místních a krajských rozpočtů, výdaje na investice, dotační peníze, výdaje na celkovou obsluhu státního rozpočtu a odvody patřící do

rozpočtu Evropské Unie. Výdaje se rozdělují na běžné a kapitálové (Ministerstvo financí, 2019).

3.7.2 Funkce státního rozpočtu

Funkce státního rozpočtu vycházejí z veřejných financí a jejich obecných funkcí. Rozlišujeme následující funkce státního rozpočtu:

Alokační funkce

Alokační funkce nám představuje, kolik prostředků a v jaké struktuře bude směřováno do veřejných a kolik do soukromých statků. Jedná se tedy o vhodné přerozdělení finančních prostředků (Potůček a kolektiv, 2007, str. 195).

Distribuční funkce

Distribuční funkce je charakterizována mírou redistribuce veřejných prostředků za účelem zabezpečení společností uznávané míry rozdělení důchodů a majetku. Například na daním pracujících a podpoří tím sociálně slabší (Potůček a kolektiv, 2007, str. 195).

Stabilizační funkce

Stabilizační funkci lze chápat jako možnost veřejných financí reagovat investicemi na makroekonomické ukazatele státu. Jedná se především o zaměstnanost, ekonomický růst, inflaci či bilanci státního rozpočtu (Potůček a kolektiv, 2007, str. 195)

3.8 Státní a veřejný dluh

Státní dluh vzniká díky půjčkám vlády, které se nahromadují a vytvářejí z těchto půjček úroky. Vláda ty půjčky využívá na krytí deficitů státních rozpočtů a nesplacených úroků z těchto půjček. Deficit státního rozpočtu se řadí mezi tokové veličiny, což znamená, že vzniká v rámci jednoho roku. Naopak Státní dluh se řadí mezi veličiny stavové, což nám vyjadřuje kumulaci deficitů a úroků (Jurečka a kolektiv, 2017, str. 234).

Veřejný dluh je vnímán jako kumulace minulých deficitů veřejných rozpočtů. Jedná se o souhrn finančních závazků, které vznikají při financování operací vládního sektoru vůči ekonomickým subjektům z domova i ze zahraničí. S rostoucím dluhem rostou také pohledávky

vůči daňové povinnosti obyvatelstva ze současného i budoucího hlediska. Pro veřejný dluh je velmi důležité znát formu, kterou na sebe vzal a jaké budou jeho důsledky do budoucna pro makroekonomickou a finanční stabilitu daného státu (Ochrana a kolektiv, 2010, str. 144).

3.9 Finanční krize

Největší hospodářská krize současné doby je považována za nejhorší od dob Velké hospodářské recese z 30. let minulého století a měla podobné příčiny a průběh jako Velká finanční krize z roku 1929. Její začátek je datován na konec léta 2007, kdy krach dvou hedgeových fondů investiční banky Bear Stearns vyvolal šíření krize do celého světa (Foster, Magdoff, 2009, str. 29).

Již v roce 2007 se začaly objevovat různé signály, že obrovské množství cenných papírů především derivátů navázaných na hypoteční úvěry nemají prakticky žádnou hodnotu z důvodu nesplacení hypoték. Banky si přestaly důvěřovat a chtěly si zachovat co nejvíce hotovosti pro případ velkých ztrát. Ve Spojených státech e v tomto období projevil boom v oblasti bydlení, protože ceny rapidně vzrostly. Jednalo se především o oblasti na pobřeží a ve městech, jako jsou Phoenix a Las Vegas. Stále rostoucí ceny domů vedly k neustálým spekulacím na trhu s nemovitostmi a také se přidaly příspěvek k nadměrným spotřebitelským výdajům. Z důvodu růstu cen domů, hrozila možnost kolapsu. Skutečný rozsah nebezpečí byl nicméně skrytý, protože spoustu zařízených hypoték bylo změněno na cenné papíry s ratingem AAA. Události vyvrcholily bankovním kolapsem Lehman Brothers v září roku 2008, což následně vedlo k pozastavení úvěrů, které přineslo celkový světový finanční systém na pokraj úplného zhroutení (TradeSmart, 2018).

3.9.1 Dopady finanční krize na ekonomiku

Po ztrátách finančních a bankovních institucí v USA a v Evropě přerostla koncem roku 2008 krize do mnohem hlubší recese s vidinou globálního dopadu ekonomické výkonnosti v letech 2009 a 2010. Finanční krize měla velký dopad na ekonomii. Pokles spotřeby amerických domácností vedl ke snížení poptávky po celkovém dováženém zboží. V zemích, které jsou partnery v oblasti obchodu s USA, nastaly obrovské problémy v exportních odvětvích a ekonomický růst byl značně zpomalen. Finanční krize zasáhla ekonomiku Evropské Unie. Došlo nejen ke značnému zpomalení hospodářského růstu, ale také vzrostla nezaměstnanost a banky omezily přístupy k úvěrům. Finanční krize způsobila také politický dopad: Jednalo se

především o pády vlád, demonstrace a celkovou paniku ve společnosti. Zároveň s tím, jak celosvětová krize ničila průmysl a zvyšovala se nezaměstnanost, se stále více rozrůstaly nepokoje ve společnosti. V důsledku krize padly čtyři evropské vlády (Kohout, 2010, str. 245).

3.10 Evropská Unie

Podle Petříka (2015, str. 68) během vzniku Evropského společenství se začal vytvářet společný trh, celní unie a evropský společný měnový systém stejný pro všechny členské státy. Hlavní instituce byla uveden Rada EU neboli Rada ministrů, která se zabývala koordinací činností a směru Evropského společenství. Další důležitou institucí byla Evropská Komise, která měla na starosti funkčnost celé organizace.

Evropské společenství se přeměnilo na Evropskou Unii v roce 1992 po pádu komunistického režimu. V této době byla podepsána tzv. Maastrichtská smlouva a od 1. listopadu 1993 začala oficiálně platit smlouva o Evropské Unii. Začalo budování společného vnitřního trhu, který je založen čtyřech svobodách, které jsou základem celého vnitřního trhu. Patří mezi ně volný pohyb osob, volný pohyb zboží, volný pohyb služeb a volný pohyb kapitálu. V poslední době se do svobod integruje i volný pohyb dat. Od roku 1994 existuje Evropský měnový systém a v roce 1999 byla zavedena společná měna – euro (Vaubel, 2010, str. 52).

3.10.1 Eurozóna

Eurozónu tvoří členské státy, které jsou součástí Evropské Unie a které zároveň za svou měnu přijali euro. Některé země se tedy rozhodli jít s integrací ještě dál a přijali namísto své národní měny jednotnou měnu, která se nazývá euro. Přijetím eura dojde hlubší integraci ekonomik a je důležité zajistit řádnou správu této části hospodářské integrace a využít plný potenciál jednotné měny. Eurozóna se odlišuje od zbytku Evropské Unie svým hospodářským řízením. Jedná se o měnovou tvorbu a hospodářskou politiku. Měnová politika je v řízení nezávislého Eurosystemu, který tvoří Evropská centrální banka (ECB) se sídlem ve Frankfurtu nad Mohanem a ostatními bankami členských států eurozóny. Hlavním cílem je udržení cenové stability. Hospodářskou politiku mají na starosti jednotlivé členské státy eurozóny. Jejich vlády musí koordinovat hospodářskou politiku společně s cíly, které jsou v zájmu všech. Jedná se o stabilitu, růst a nezaměstnanost. Tato koordinace je zajišťována prostřednictvím celé řady struktur a nástrojů. V tuto chvíli se v eurozóně nachází 19 členských států Evropské Unie (Evropská komise, 2019).

3.10.2 Maastrichtská konvergenční kritéria

Účelem konvergenčních kritérií je zajistit, že členský stát je připraven na přijetí společné měny euro a na vstup do eurozóny bez jakéhokoliv ekonomického rizika pro samostatný stát, ale i celou eurozónu. Konvergenční kritéria jsou stanovena v čl. 140 odst. 1 Smlouvy o fungování Evropské Unie (Evropská Rada, 2019).

Kritéria:

1. Kritérium cenové stability

Členský stát udržuje dlouhodobě cenovou stabilitu a také průměrnou míru inflace. Celé sledování se odvíjí od jednoho roku před celým šetřením. Míra inflace nesmí být o více než 1,5 procentního bodu vyšší než míra inflace 3 členských států, které dosahují nejlepších výsledků v této oblasti (ČNB, 2019).

2. Kritérium veřejného deficitu a veřejného dluhu

- V případě kritéria veřejného deficitu se sleduje, zda poměr plánovaného nebo skutečného schodku veřejných financí k hrubému domácímu produktu nepřekročil 3 %. Jedná se také o situaci, když se uvedený poměr sníží či přiblíží k dané hodnotě nebo se jednalo pouze o výjimečné překročení
- Při hodnocení veřejných financí z pohledu dluhového kritéria se sleduje, zda poměr veřejného dluhu hrubému domácímu produktu nepřekročil 60 %. O výjimku se jedná, pokud se poměr dostatečně snižuje nebo a blíží se k uvedené hodnotě (Ministerstvo Financí Česká Republika, 2019).

3. Kritérium stability směnného kurzu

Jedná se o kritérium, kdy členský stát musí po dobu 2 let mít účast v mechanismu směnných kurzů (ERM II), aniž by došlo k výrazným odchylkám od centrální směnného kurzu, který je stanovený mechanismem (ERM II) nebo k devalvaci bilaterální centrální parity dané měny členského státu vůči euru (ČNB, 2019).

4. Dlouhodobé úrokové sazby

Úroveň dlouhodobých úrokových sazeb by neměla být o více než 2 procentní body vyšší než úroveň 3 členských států, které mají nejlepší výsledky v této oblasti cenové stability.

Úrokové sazby můžeme zjistit na základě výnosů dlouhodobých státních dluhopisů nebo srovnatelných cenných papírů (ČNB, 2019).

3.11 Migrační krize v Itálii

Migrační krize v dnešní době je ovlivněna především destabilizací, která již probíhá delší dobu na Blízkém Východě v Afghánistánu, Sýrii a Iráku. Konflikty v těchto oblastech směřují tisíce uprchlíků do Evropy. V roce 2014 bylo vydáno upozornění od vysokého komisaře OSN o tom, že se očekává zvýšená migrace právě z těchto uvedených států (Kingsley, 2017, s.13).

Hojně využívanou migrační trasou je cesta přes Itálii, přes kterou proudily tisíce migrantů v letech 2006 až 2009. Po prvních velkých vlnách se poté v roce 2009 podařilo situaci částečně uklidnit a stabilizovat a to především díky bilaterálním dohodám, které byly podepsány s Libyí. Arabské jaro v roce 2011 opět znásobilo počet přicházejících migrantů do Itálie po této trase. Nejvíce frekventovaný místem se stal ostrov Lampedusa, kde v roce 2015 vzniknul takzvaný hotspot Evropské Unie, který má napomáhat v systému urychlování azylového procesu a oddělení těch nelegálních imigrantů, kteří na azyl právo nemají (Evropská Komise, 2020).

Itálie se již delší dobu snaží prosadit nově vytvořený plán, který má pomoci vypořádat se migrací. Součástí tohoto plánu by byl určitý mechanismus na přerozdělení nově přichozích migrantů. Další částí tohoto plánu by byla možnost, aby si lidé přicházející z oblastí válečných konfliktů mohli žádat o azyl přímo ze svých domovských zemí. Podle Itálie není možné, aby celou migrační tíhu nesly pouze jihoevropské státy, přes které vedou ty nejdůležitější trasy. Dále se Itálie snaží výrazně zkrátit azylové řízení. Italský ministr představil plán, který má zkrátit azylový proces na 4 měsíce. Tento vytvořený dekret obsahuje také seznam států, které italská vláda považuje za bezpečné a tím pádem se tam můžou odmítnutí žadatelé o azyl vracet (Eurozprávy, 2019).

4 Vlastní práce

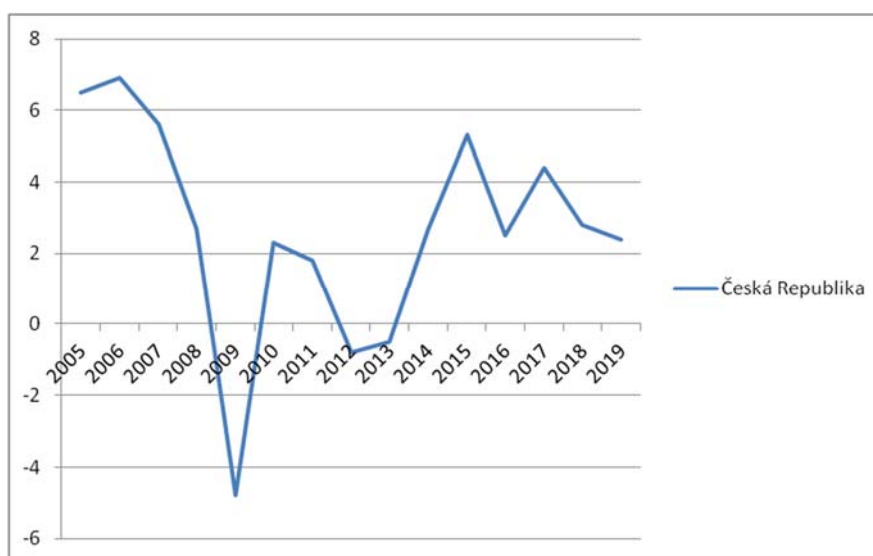
V praktické části je provedena komparace ekonomik České Republiky a Itálie prostřednictvím přehledných grafů a tabulek. Porovnání je provedeno v období při počátku finanční krize až do roku 2019. U některých ukazatelů nebyla dohledána data za rok 2019, v tomto případě je posledním sledovaný rok 2018. U jednotlivých ukazatelů jsou vyobrazeny důležité výkyvy zkoumaného období a určeny jejich příčiny. Výsledky jsou následně slovně okomentovány pod grafy a tabulkami. Dále jsou v praktické části vyhodnoceny dopady finanční krize na oba státy. V následující části je analýza schopnosti plnění Maastrichtských kritérií pro případný vstup České Republiky do eurozóny pro tři vybrané roky. U Itálie je poté zhodnocen vývoj a stav migrační krize. Na závěr práce je provedena prognóza hlavních makroekonomických ukazatelů dle vývojových tendencí.

4.1 Vývoj hrubého domácího produktu

Hrubý domácí produkt (HDP) patří mezi základní makroekonomické ukazatele. Tento ukazatel se používá pro stanovení výkonnosti a cyklů ekonomiky. Jedná se o celkovou peněžní hodnotu všech statků a služeb, které byly vytvořeny za dané období na daném území (Český statistický úřad, 2015).

4.1.1 Reálný růst HDP České Republiky

Graf 1 Reálný růst HDP, meziroční změna v České Republice za období 2005-2019 (v %)

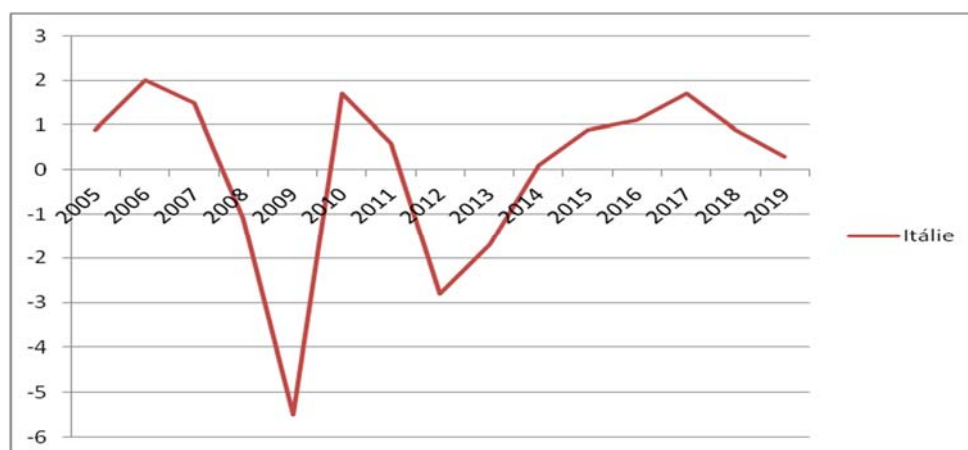

Zdroj: Vlastní zpracování dle ČSÚ (2020)

Na základě grafu č. 1 můžeme vidět procentuální meziroční reálný růst HDP České Republiky za období 2005-2019. V roce 2006 se hodnota nacházela na rostoucí úrovni 6,9 %. Poté ale nastal propad růstu ve velikosti 7,5 procentních bodů a byl zaznamenán záporný růst HDP v České Republice na hodnotě -4,8 % v roce 2009. Tento velký propad značně ovlivnila hospodářská krize, která způsobila, že i ostatní státy byly v této době v recesi. Následující rok se situace zlepšila, protože se Česká Republika začala probouzet z ekonomického šoku a to především z důvodu růstu zahraničního obchodu. V roce 2011 se stále ekonomicky dařilo především díky spotřebitelskému průmyslu, na kterém se z největší části podílela výroba automobilů. HDP kleslo o 0,5 procentních bodů oproti předcházejícímu roku na hodnotu 1,8 %. Dluhová krize způsobila sestupný trend v roce 2012, ale přidaly se k tomu také další faktory a to především vnitřní příčiny. Jednalo se úsporné opatření vlády, zhoršení příjmové situace domácností a napjatá situace na trhu práce. Jak je vidět v grafu 1 ani v roce 2013 nenastal růst HDP. V roce 2014 se zvýšilo HDP o 3,2 procentního bodu na hodnotu 2,7 % a následující rok 2015 se dostalo až na hodnotu 5,3 %. Vývoj HDP je značně proměnlivý, jak je možné vidět z grafu 1 a v posledním roce sledovaného období byla hodnota reálného růstu HDP 2,4 %. Největším příspěvkem do růstu HDP byla poptávka domácností.

4.1.2 Reálný růst HDP Itálie

Graf 2 Reálný růst HDP, meziroční změna v Itálii za období 2005-2019 (v %)

Zdroj: Vlastní zpracování dle ISTAT (2020)

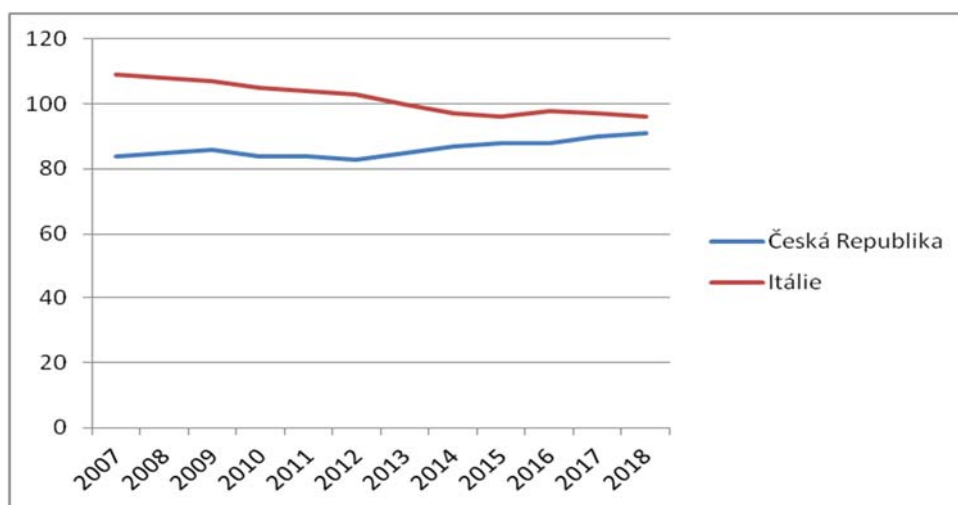
Z grafu 2 můžeme vyčíst, že v roce 2007 začal růst HDP stagnovat a došlo k mírnému poklesu hodnoty. Následující rok 2008 díky prvním projevům hospodářské krize znamenal

vývoj HDP a došlo k poklesu o 2,6 procentního bodu. V roce 2009 zasáhla Itálii hospodářské krize a nastal drtivý propad růstu HDP až na hodnotu -5,5 %. V této době právě z důvodu velké hospodářské krize byl zaznamenán pokles průmyslové, ale také stavební výroby. Další dva roky měl růst HDP vzestupnou tendenci, ale poté v roce 2012 se opět propadla do záporné hodnoty. Důvodem byla především dluhová krize, která postihla většinu států Eurozóny. Dalším důvodem poklesu růstu HDP byla vysoká míra nezaměstnanosti, která v roce 2012 v Itálii byla 25,4 %. Poté až do roku 2017 se každoročně zvyšoval reálný růst HDP. V roce 2018 se ale snížila hodnota HDP o 0,8 procentního bodu oproti předcházejícímu roku 2017, poprvé po 4 letech hodnota klesla. Důvodem byla především upadající domácí poptávka. V posledním roce sledovaného období 2019 se hodnota meziročního tempa změny HDP pohybovala na hodnotě ve výši 0,3 %.

4.1.3 HDP na obyvatele v PPS

Pro vzájemné srovnání HDP mezi státy využívá Eurostat uměle vytvořenou jednotku, kterou nese pojmenování „standard parity kupní síly“ (PPS). Tato jednotka mění hodnoty HDP tak, aby se do něj promítly rozdíly v cenových hladinách jednotlivých států. Data jsou tak upravená a je možné je porovnat napříč všemi státy Evropské Unie. Není proveditelné komparovat údaje v běžných cenách díky vnějším faktorům, které na ně působí. Mezi tyto faktory patří například inflace a fluktuace směnných kurzů. Relativní srovnání mezi státy zobrazuje porovnání s průměrem EU28, který je rovno stu (Eurostat, 2018).

Graf 3 HDP na obyvatele v PPS v České Republice a Itálii za období 2007-2018 (v %, EU28)

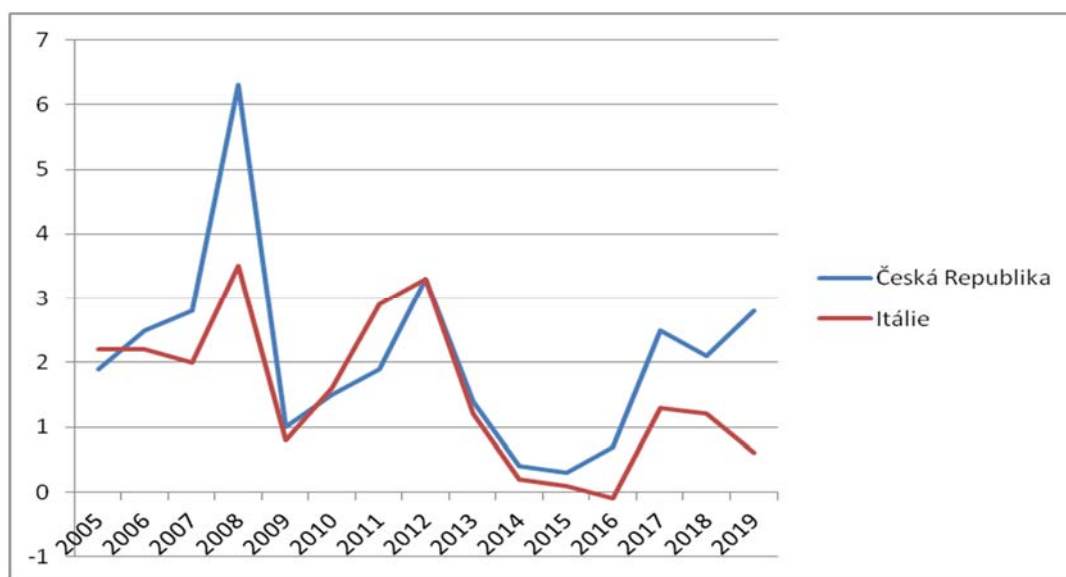
Zdroj: Vlastní zpracování dle EUROSTAT (2020)

Na grafu č. 3 můžeme vidět porovnání HDP na obyvatele v PPS mezi Českou Republikou a Itálií. Česká Republika se meziročně přibližuje průměru EU28 a za rok 2018 dosáhla hodnoty 91 % jeho hodnoty. Naopak Itálie, která byla v roce 2007 nad průměrem EU28, se dostala v roce 2018 na 96 %. Podle zobrazeného grafu č. 3 je patrné, že se jedná o každoroční pokles i Itálie. HDP na obyvatele v PPS se u obou zemí přibližuje každý rok zhruba na stejnou hodnotu. Za rok 2019 nebyla data HDP na obyvatele v PPS dohledána.

4.2 Vývoj inflace

Vývoj meziroční inflace byl zjišťován pomocí harmonizovaného indexu spotřebitelských cen – HICP. Tento index byl vyvinut Evropskou Komisí (Eurostatem) v úzkém spojení s národními statistickými úřady a Evropským měnovým institutem (EMI) a později také s Evropskou centrální bankou. Tento index reflektuje roční změnu vyjádřenou v procentech v nákladech průměrného spotřebitele domácnosti, kupujícího koš zboží a služeb. HICP se využívá pro měření inflace podle aktualizovaného spotřebního koše (OECD, 2013).

Graf 4 Vývoj míry inflace České Republiky a Itálie v období 2005-2019 (v %)

Zdroj: Vlastní zpracování dle ČSÚ a EUROSTAT (2020)

4.2.1 Inflace v České Republice

Jak je patrné z grafu 4, za celé sledované období byl zjišťovaný index spotřebitelských cen proměnlivý. Po roce 2005 se roční přírůstek míry inflace pohyboval okolo 2%. Od doby kdy Česká Republika vstoupila do Evropské Unie, byla nejvyšší hodnota

naměřena v roce 2008. Tento výkyv byl ovlivněn tím, že se zvýšila sazba daně z přidané hodnoty, vzrostly ceny některých komodit a zvyšovaly se také ceny zemědělských produktů. V roce 2009, kdy naplno vyvrcholila hospodářská krize, recese ekonomiky ovlivnila růst spotřebitelských cen příznivě. V následujících letech po poklesu spotřebitelských cen nastal další vzrůst a to v roce 2012, kdy se míra inflace pohybovala na hodnotě 3,3 %. Poté míra inflace měla klesající trend, kdy se mezi roky 2014-2016 dostala pod úroveň 1%. Spotřebitelské ceny v České Republice za rok 2018 vzrostly o 2,1 procenta. Vyšší byla v roce 2017, kdy míra inflace činila 2,5 procenta. Inflaci v roce 2018 nejvíce ovlivnil narůst cen bydlení a pohonných hmot. Také vzrostly ceny za potraviny, nealkoholických nápojů, alkoholických nápojů a tabáku.

Průměrná míra inflace za rok 2019 byla 2,8 %. Jedná se o nejvyšší hodnotu od roku 2012, kdy se míra inflace pohybovala na úrovni 3,3 %. Rostly zejména ceny potravin a nealkoholických nápojů. Na zvyšování cenové růstu měly vliv také ceny za bydlení, kde byl zaznamenán meziroční růst o více než 5 %.

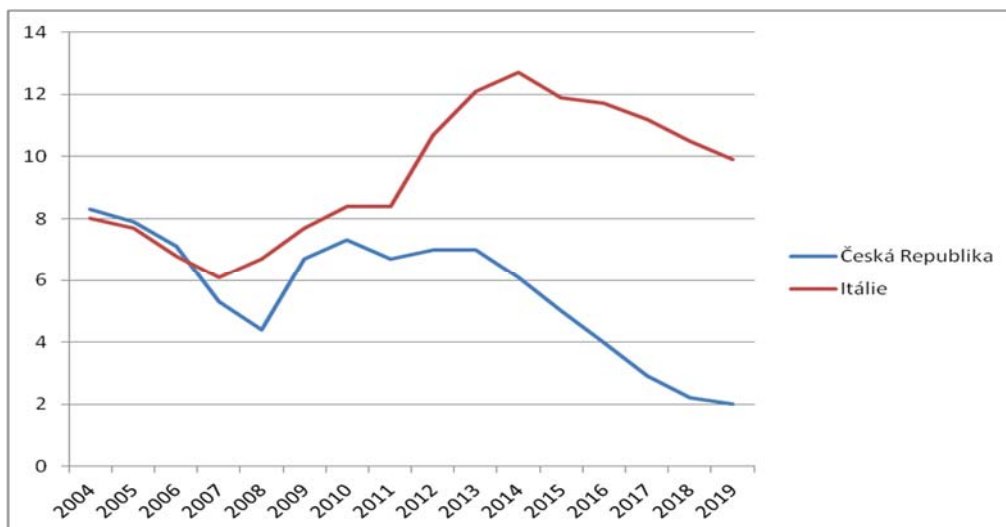
4.2.2 **Inflace v Itálii**

Jak je možné vidět z grafu 4, míra inflace se každoročně do roku 2007 pohybovala na hodnotách, které ukazují hranici pod 3 %. Poté následoval velký růst meziroční inflace a to především z důvodu hospodářské krize. Výkyvy ovlivnily také ceny potravin, dopravy a energie ze spotřebitelského koše Itálie. Následný rok 2009 zaznamenal opětovně pokles spotřebitelských cen, hodnota klesla na 0,8 %. Poté měla míra inflace vzestupnou tendenci a v roce 2012 se zastavila na hodnotě 3,3 %. Od tohoto roku postupně docházelo ke klesání míry inflace až do mírného deflačního pásma v roce 2016 na hodnotu -0,1 %. Spotřebitelské ceny klesaly, a pro Itálii to znamenalo snížení obecné cenové hladiny. V roce 2019 byla hodnota míry inflace v Itálii 0,6 %.

4.3 **Vývoj nezaměstnanosti**

V následující části je zkoumána nezaměstnanost Itálie a České Republiky pomocí obecné míry nezaměstnanosti, která vyjadřuje procentuální podíl počtu nezaměstnaných na celkové pracovní síle. Nezaměstnané osoby jsou lidé ve věku mezi 15 až 74 let, kteří v konkrétním období nemají práci, ale aktivně ji hledají a mají možnost do 14 dnů od nalezení začít v novém zaměstnání. Ukazatel obecné míry nezaměstnanosti je vytvořen podle metodiky Eurostatu vypracované na základě doporučení ILO - Mezinárodní organizace práce (czso.cz, 2020). Dále bude zachycena nezaměstnanost mladých ve věku 15-29 v České Republice a Itálii.

Graf 5 Vývoj obecné míry nezaměstnanosti v České Republice a v Itálii v období 2004-2019 (v %)

Zdroj: Vlastní zpracování dle ČSÚ a ISTAT (2020)

4.3.1 Nezaměstnanost v České Republice

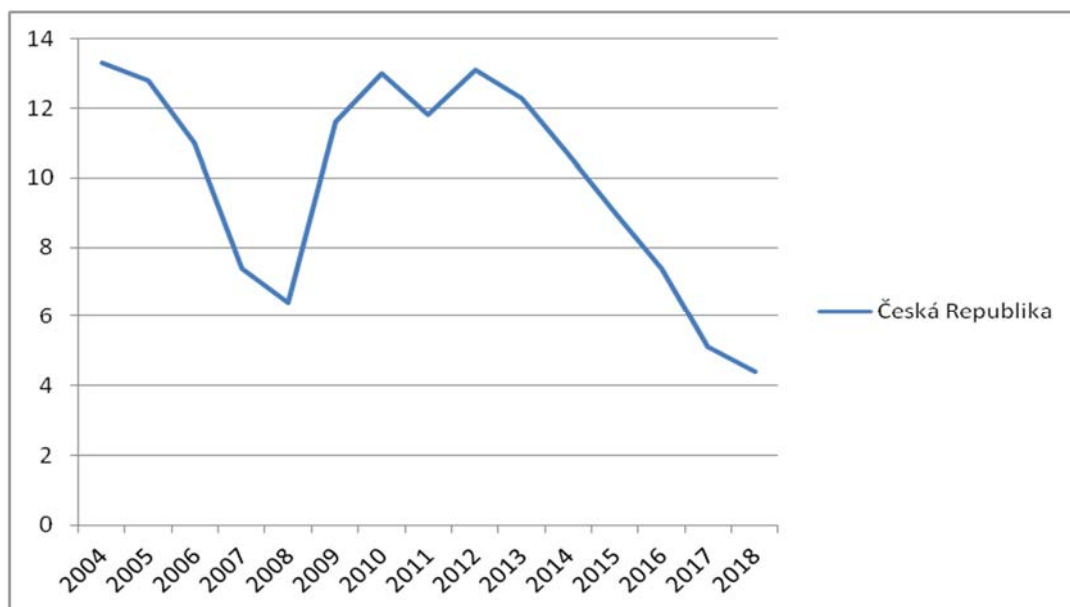
Z grafu 5 lze vypožorovat, že v letech 2004-2007 měla míra nezaměstnanosti klesající tendenci a to především z důvodu vstupu České Republiky do Evropské Unie. Došlo v těchto letech tedy ke zlepšení situace na českém trhu práce, kdy do České Republiky začalo proudit více přímých zahraničních investic, které vytvářely nová pracovní místa. Vývojovým mezníkem byl rok 2008, kdy se v Česku začala projevovat hospodářská krize. Jak je patrné z grafu 5 následoval po roce 2008 prudký nárůst nezaměstnanosti. I přes vzrůstající tendenci nezaměstnanost ukazovala nižší hodnoty než některé další postsocialistické země. Vliv krize byl viditelný i v roce 2010, kdy byla míra nezaměstnanosti 7,3 %. V následujícím roce obecná míra nezaměstnanosti v rámci meziročního srovnání klesla o 0,6 procentního bodu. Po určitou dobu míra nezaměstnanosti stagnovala okolo 7 %, a to se změnilo v roce 2013, kdy došlo k ekonomickému růstu. Od roku 2014 až do roku 2017 hodnota meziročně měla klesající tendenci a v roce 2018 se dostala na historické minimum 2,2 %. V současné době má Česká Republika obecnou míru nezaměstnanosti na úrovni ve výši 2 %, jedná se o jednu z nejnižších hodnot v Evropské Unii.

4.3.2 Nezaměstnanost v Itálii

Jak je patrné z grafu 5, tak obecná míra nezaměstnanosti od roku 2004 měla klesající hodnoty až do roku 2007. Právě v tomto roce dosáhla míra nezaměstnanosti rekordně nízkého čísla. Následující roky od roku 2008 v důsledku hospodářské krize začaly hodnoty míry nezaměstnanosti stoupat. Firmy musely propouštět své zaměstnance a některé podniky byly na hranici krachu. Jak je zachyceno v grafu 5, v případě Itálie se rostoucí míru nezaměstnanosti podařilo udržet pouze jednou a to v roce 2011 a hodnota zůstala stejná jako v předcházejícím roce – 8,4 %. V následujících letech je patrný velký nárůst míry nezaměstnanosti a v roce 2014 dosáhla hodnota absolutního maxima ve zkoumaném období – 12,7 %. Od dalších let se hodnoty pohybovaly na nižších hodnotách, nicméně jsou stále viditelné problémy Itálie s nezaměstnaností obyvatel. Situace na trhu práce se mírně zlepšuje a zaměstnanost postupně roste. Faktory, které pomohly zlepšit situaci na trhu práce, jsou oživení ekonomiky, snížení sociálních příspěvků a postupně se očekává také tlak na růst mezd. Hodnoty míry nezaměstnanosti se stále nachází nad průměrem Evropské Unie. V roce 2019 byla obecná míra nezaměstnanosti na hodnotě 9,9 %.

4.3.3 Nezaměstnanost mladých v České Republice

Graf 6 Vývoj obecné míry nezaměstnanosti věkové skupiny 15-29 let v České Republice (v %)

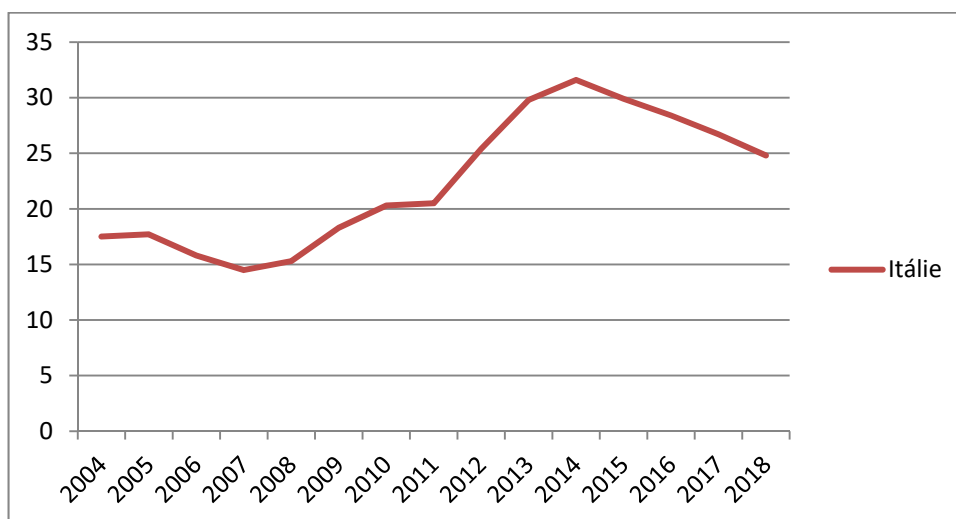

Zdroj: Vlastní zpracování dle EUROSTAT (2020)

Nezaměstnanost mladých většinou kopíruje z části průběh nezaměstnanosti celkové, jak je možné vidět v grafu číslo 6. Tento graf ukazuje vývoj nezaměstnanosti věkové skupiny 15-29 let. Z grafu 6 lze vypožorovat, že trh práce ve zkoumaném období zaznamenal dramatický vývoj. V počátečním období od roku 2004 do roku 2007 měly hodnoty míry nezaměstnanosti klesající tendenci a uplatnitelnost mladých lidí byla relativně snadná. Tento trend skončil s příchodem hospodářské krize. Jak je možné vidět v grafu 6, Česká Republika zaznamenala prudký nárůst míry nezaměstnanosti ve věku 15-29 let v roce 2009 s pokračujícím růstem i v roce 2010. Následoval mírný propad v roce 2011, který však vystřídal opětovný růst v roce 2012. Po roce 2012 obecná míra nezaměstnanosti začala trvale klesat až do konce zkoumaného období. Data obecné míry nezaměstnanosti lidí ve věku 15-29 let byla dohledána do roku 2018.

4.3.4 Nezaměstnanost mladých v Itálii

Graf 7 Vývoj obecné míry nezaměstnanosti věkové skupiny 15-29 let v Itálii (v %)

Graf: Vlastní zpracování dle ISTAT (2020)

V grafu 7 zobrazen vývoj obecné míry nezaměstnanosti věkové skupiny 15-29 let v Itálii. Uvedená věková skupina dlouho dobu převyšuje ostatní věkové skupiny v Itálii a trend míry nezaměstnanosti se stále pohybuje na vysokých číslech. Od roku 2008, kdy svět zasáhla hospodářská krize, se hodnoty zvyšovaly až do roku 2014. Mladí lidé měli velké problémy s hledáním zaměstnání, mnohdy i přesto, že byli dostatečně kvalifikovaní. Nedostatek absolventů škol zdržuje expanzi některých podniků a další podniky se obávají, že nebudou moct pokrýt uvolněná pracovní místa z důvodu odchodu některých starších zaměstnanců do důchodu. Jak je možné rozpoznat z grafu 7, tak Itálie během krize čelila obrovským a narůstajícím obtížím. V roce 2014 byla téměř jedna třetina mladých lidí bez zaměstnání. Následně po roce

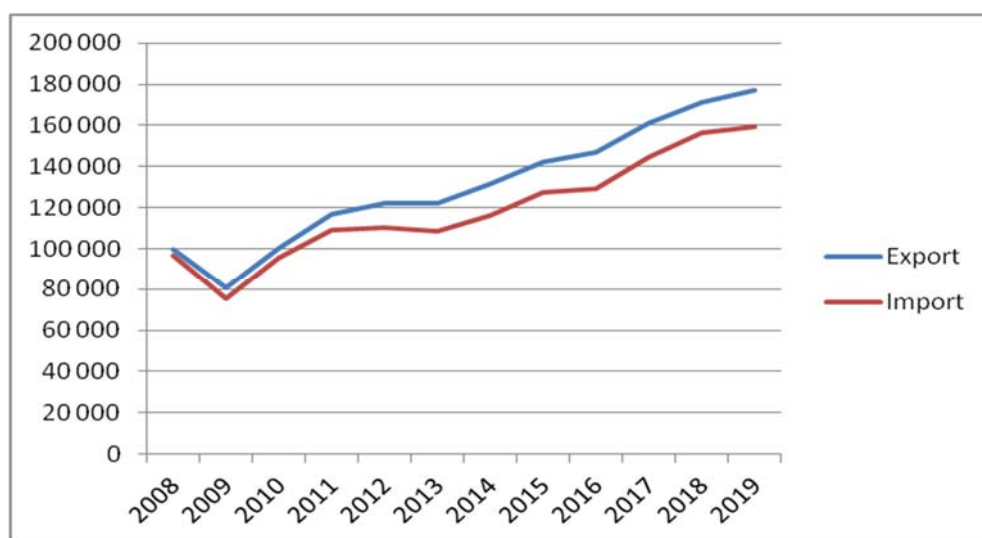
2014 se situace začala obracet k lepšímu a v roce 2018 se nezaměstnanost mladých ve věku 15-29 let stabilizovala na hodnotu 24,8 %. Za rok 2019 nebyla hodnota nalezena.

4.4 Zahraniční obchod

V následující praktické části se má diplomová práce zabývat vývojem exportu a importu České Republiky a Itálie v mil. EUR. Další grafické znázornění obou zemí vyznačuje saldo obchodní bilance, opět v mil. EUR. Poté se práce věnuje exportu zboží a služeb jako % z HDP, tedy jak moc je ekonomika Itálie a České Republiky otevřená světu. V poslední části jsou zobrazeny největší obchodní partneři obou zemí z hlediska importu a exportu za rok 2018.

4.4.1 Zahraniční obchod České Republiky

Graf 8 Vývoj exportu a importu v České Republice za období 2008-2019 (v mil. EUR)

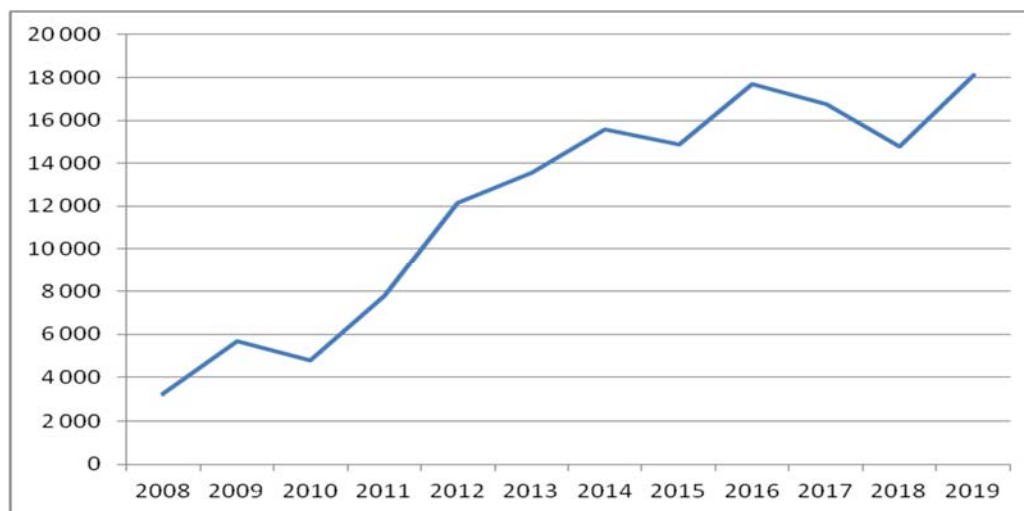

Zdroj: Vlastní zpracování dle EUROSTAT (2020)

Z grafu č. 8 můžeme vypořadovat, že díky hospodářské krizi poznamenal zahraniční obchod propad po roce 2008. Hospodářská krize se postupně přesunula také do Evropy, kde negativně ovlivnila mnohé státy. Díky poklesu zahraniční poptávky došlo ke snížení vývozu, ale také snížení poptávky ze strany České Republiky. Největším motorem domácí ekonomiky byla bezesporu automobilová výroba, která byla jako odvětví značně krizí poznamenána. Po roce 2008 tedy došlo ke snížení exportu i importu. Od roku 2010 byly výsledky zahraničního obchodu více pozitivní z důvodu oživení ekonomiky. Především německá ekonomika zažila vzestupnou tendenci, tudíž to vyvolalo poptávku po české produkci a to zejména po automobilovém průmyslu, strojním průmyslu a dalších technických odvětví. Jak je patrné

z grafu 8 v dalších letech byl export i import stále v růstu a v posledním roce sledovaného období 2019 měla Česká Republika hodnotu importu ve výši 159,248 mil. EUR. Hodnota exportu byla ve stejném roce ve výši 177,347 mil. EUR.

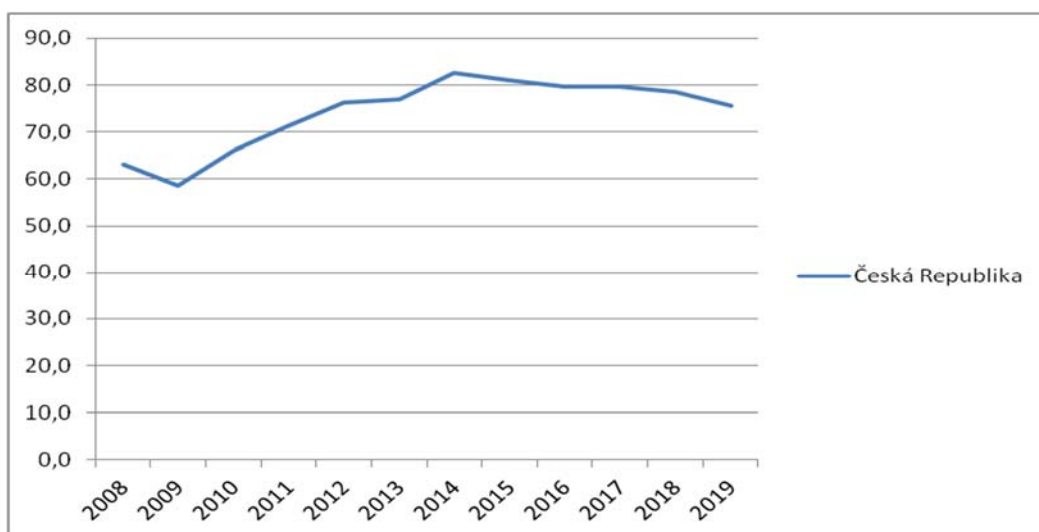
Graf 9 Saldo obchodní bilance v České Republice v letech 2008-2019 (v mil. EUR)

Zdroj: Vlastní zpracování dle EUROSTAT (2020)

V roce 2008 zaznamenala bilance zahraničního obchodu malou dynamiku, a jak je možné vidět v grafu č. 9, přebytek salda obchodní bilance v České Republice byl minimální. Hlavní příčinou bylo zpomalení ekonomického růstu po celé Evropě a ovlivnilo to značně poptávku od důležitých obchodních partnerů. V roce 2009 zahraniční obchod zaznamenal velký propad z důvodu již zmiňovaná hospodářské krize. Nízká zahraniční poptávka a také pokles průmyslové produkce byly ty hlavní faktory, které krize vyvolala. I přes krizi byla obchodní bilance v přebytku, jak je patrné z grafu č. 9. V dalších letech díky oživení ekonomiky a pokračoval trend rostoucí aktivní obchodní bilance, který nastartoval v roce 2010. V roce 2015 Česko upevnilo pozici ekonomiky zaměřené na export. Dominance České Republiky v mezinárodním obchodě zůstává bez překvapení v oblasti strojů a dopravních prostředků. Tato oblast měla největší vliv na dobrém výsledku salda zahraničního obchodu v roce 2015. V roce 2019 v posledním zkoumaném roce bylo saldo obchodní bilance České Republiky na hodnotě ve výši 18,099 mil. EUR. Na aktivním saldu obchodní bilance má největší zásluhu automobilový export.

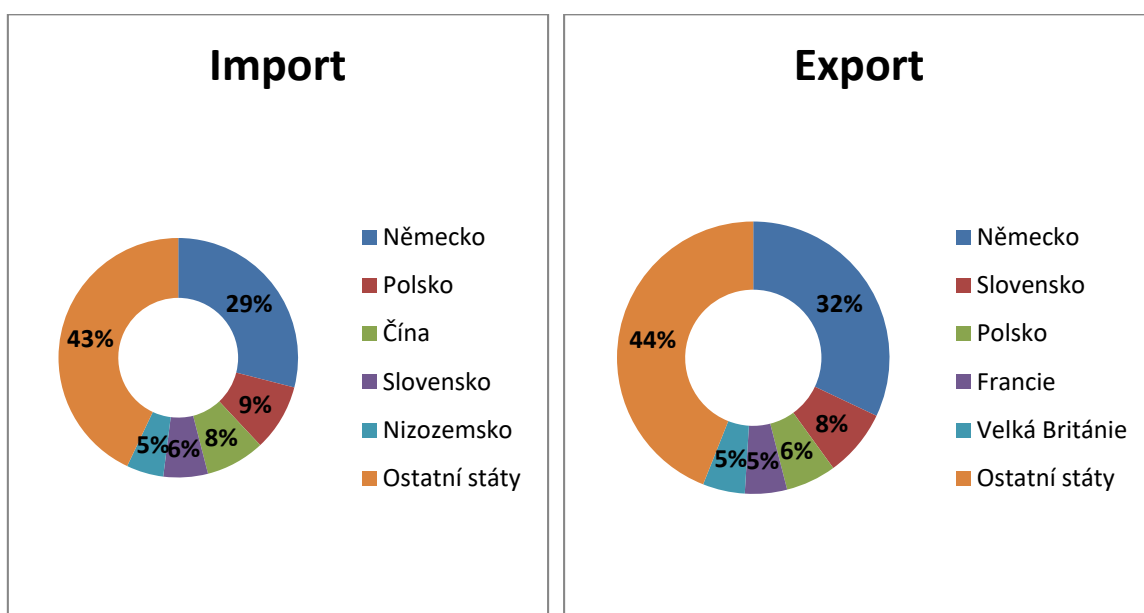
Graf 10 Export zboží a služeb jako % HDP v České Republice (v %)

Zdroj: Vlastní zpracování dle EUROSTAT (2020)

Jak můžeme vidět na grafu č. 10, Česká Republika patří k proexportně orientovaným zemím. Tato velká otevřenost ekonomiky značí zapojení do světových procesů výroby a technologických procesů, které jsou spojené se zmíněnou globalizací ekonomiky. Dochází také k výraznému růstu produktivity práce. Jedním z negativní faktorů otevřené ekonomiky je větší náchylnost na vnější šoky ekonomického hlediska. Posledních pět let se procentuální podíl exportu zboží a služeb na HDP drží okolo 80 %.

Graf 11 Největší obchodní partneři České Republiky z hlediska exportu i importu za rok 2018 (v %)

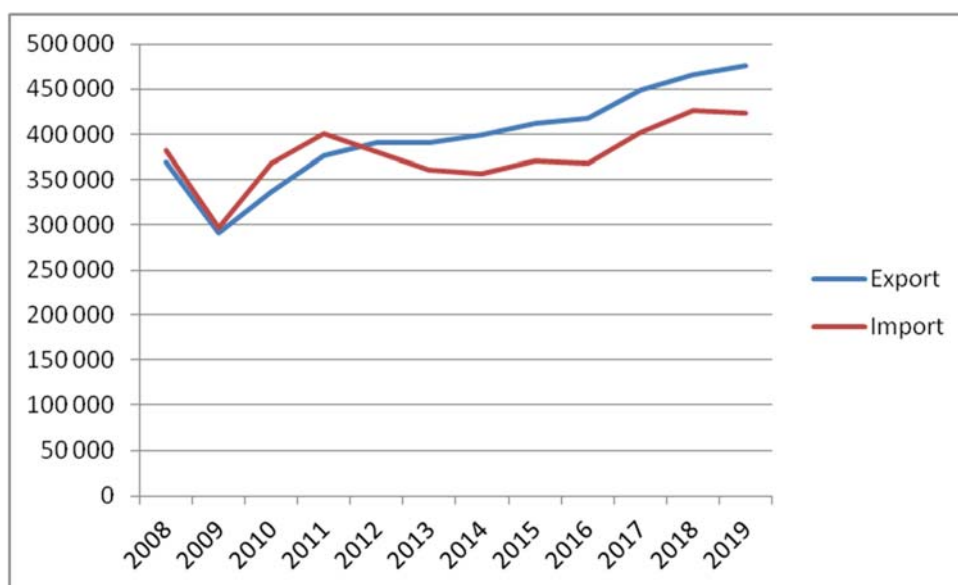

Zdroj: Vlastní zpracování dle EUROSTAT (2020)

Dle grafu č. 11 největším obchodním partnerem za rok 2018 z hlediska importu pro Českou Republiku je Německo s 29 %. Dalšími důležitými partnery z hlediska importu jsou Polsko, Čína, Slovensko a Nizozemsko. Největším partnerem z hlediska exportu je pro Českou Republiku opět Německo s podílem 32 %. Následované Slovenskem, Polskem, Francií a Velkou Británií. Brexit může značně ovlivnit vývoz Česka do Británie.

4.4.2 Zahraniční obchod Itálie

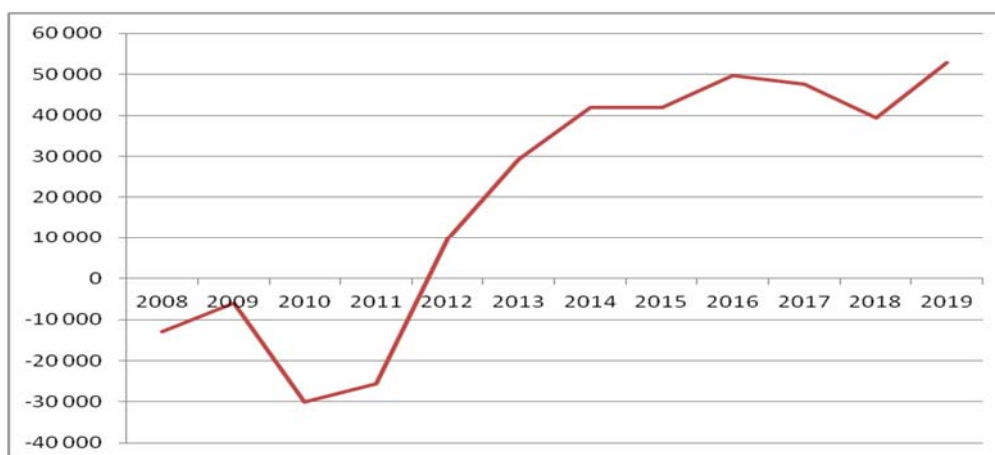
Graf 12 Vývoj exportu a importu v Itálii za období 2008-2019 (v mil. EUR)

Zdroj: Vlastní zpracování dle EUROSTAT (2020)

Dle grafu č. 12 zahraniční obchod v roce 2008 zaznamenal růst. Poté následující rok poklesl export i import především z důvodu finanční krize, která zasáhla celý svět. Tento pokles poznamenal i státy, s kterými Itálie obchoduje, a jsou jejími obchodními partnery. Od roku 2011 import začal mít vzestupnou tendenci a převyšoval export. Jak je možné vyčíst z grafu č. 12 export má rostoucí hodnoty až do konce roku 2019. Zatímco import se potýkal s neustálými výkyvy. Na vývozu se v Itálii nejvíce podílí regiony severní Itálie, mezi které patří: Lombardie, Benátsko, Piemont a Emiglia-Romagna. Nejdůležitějšími sektory, které mají dlouhodobě podíl na exportu, jsou: automobilový, potravinářský a chemický a textilní průmysl. Mnoho italských výrobků patří do světového exportního žebříčku. Italská vláda vyčlenila 230 mil. EUR pro období 2018-2020 na podporu výrobků Made in Italy.

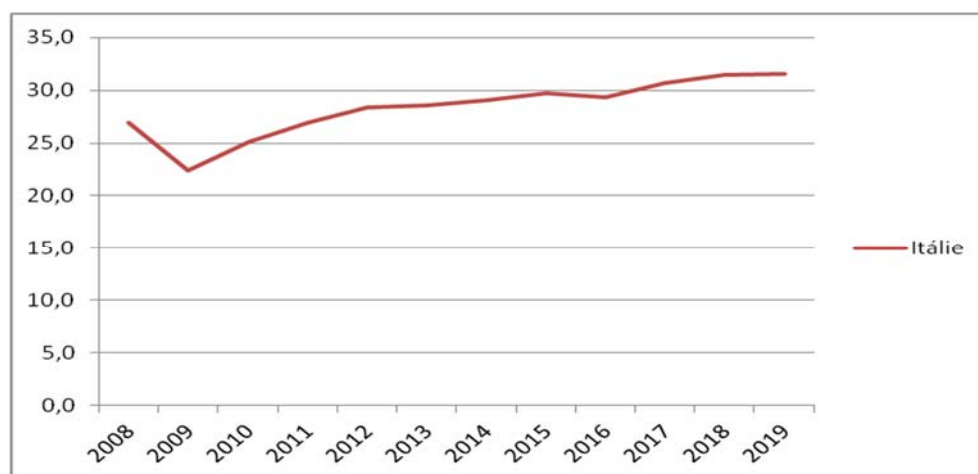
Graf 13 Saldo obchodní bilance v Itálii v letech 2008-2019 (v mil. EUR)

Zdroj: Vlastní zpracování dle EUROSTAT (2020)

Z grafu č. 13 je viditelné, že se obchodní bilance Itálie nacházela od roku 2008 do roku 2011 v záporné hodnotě, tudíž import přesahoval export. Negativní saldo obchodní bilance ovlivnila hospodářská krize. Jak je patrné z grafu č. 13, nejhorší obchodní bilance v Itálii byla v roce 2010 s hodnotou ve výši -29,982 mil. EUR, od tohoto období se situace začala výrazně měnit. Od roku 2012 saldo obchodní bilance Itálie bylo v aktivní bilanci, tudíž export byl vyšší než import. V roce 2019 byla hodnota salda obchodní bilance ve výši 52,934 mil. EUR. Pro italský vývoz jsou největší partneři země z Evropské Unie, které napomáhají aktivní obchodní bilanci v posledních zaznamenaných letech. Hrozbou pro italský vývoz a dovoz by se mohly stát zavedená cla prezidentem Donaldem Trumpem. Další problémem do budoucna by mohl být vývoj okolo Brexitu, který by mohl poškodit budoucí vývoz Itálie.

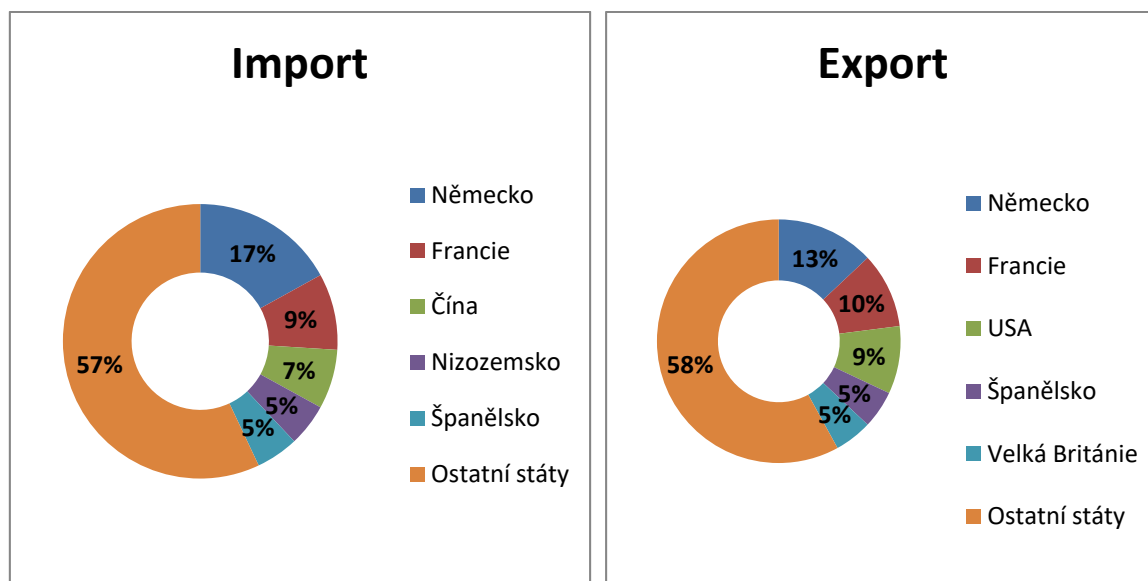
Graf 14 Export zboží a služeb jako % HDP v Itálii (v %)

Zdroj: Vlastní zpracování dle EUROSTAT (2020)

Jak je viditelné na grafu 14, italská ekonomika je přesný opak české proexportně orientované ekonomiky. Velmi malý podíl na HDP tvoří export v Itálii, kdy v roce 2019 byl tento podíl na úrovni 31,6 %. Velké evropské ekonomiky, jakou Itálie bezesporu je mají tendenci k nižší míře otevřenosti.

Graf 15 Největší obchodní partneři Itálie z hlediska exportu i importu za rok 2018 (v %)

Zdroj: Vlastní zpracování dle EUROSTAT (2020)

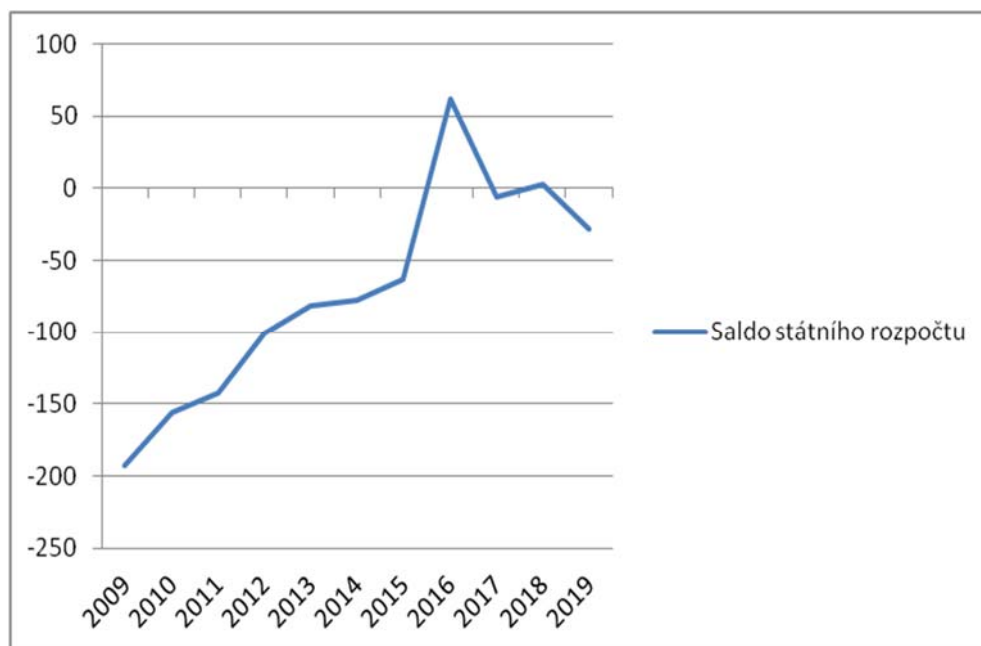
Největší obchodní partner Itálie v roce 2018 z hlediska importu bylo na první místě Německo s 17 %. Dalšími obchodními importními partnery byly Francie, Čína, Nizozemsko a Španělsko. Z grafu č. 15 je viditelné, že z hlediska exportu je velmi důležitým partnerem také Německo s podílem 13 %. Dalšími partnery z hlediska exportu, kteří jsou důležití pro zahraniční obchod Itálie, byly Francie, USA, Španělsko a Velká Británie. Jak již bylo zmíněno, Brexit může značně ovlivnit vývoj do budoucna i v případě zahraničního obchodu pro Itálii.

4.5 Vývoj salda státního rozpočtu

V následující části se práce zaměří na výslednou bilanci státních rozpočtů České Republiky a Itálie. Saldo státního rozpočtu je zobrazeno jako rozdíl mezi příjmy a výdaji. V rámci České Republiky jsou hodnoty salda uvedeny v mld. Kč, v rámci Itálie jsou hodnoty salda státního rozpočtu zobrazeny v mil. EUR.

4.5.1 Vývoj salda státního rozpočtu České Republiky

Graf 16 Vývoj salda státního rozpočtu České Republiky v letech 2009-2019 (mld. Kč)

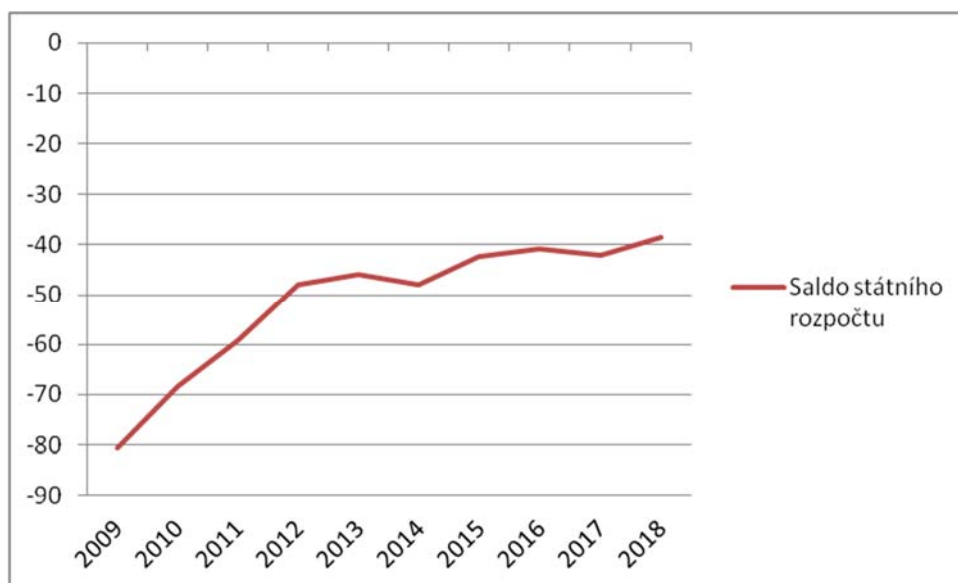

Zdroj: Vlastní zpracování dle ČSÚ (2020)

V roce 2009, jak je patrné z grafu č. 16 zaznamenalo saldo státního rozpočtu nejhorší výsledek za celé sledované období. Výsledek hodnoty schodkového rozpočtu byl -192,39 mld. Kč. Svůj podíl na tak vysokém schodku rozpočtu měla vysoká míra obecné nezaměstnanosti, protože musely být zvýšeny výdaje na sociální politiku státu, zároveň došlo k poklesu příjmů z oblasti sociálního zabezpečení. Hospodářská krize byl další důvod, který určitým způsobem ovlivnil vývoj salda státního rozpočtu v roce 2009. Následující rok měla Česká Republika schodek státního rozpočtu ve výši -156,29 mld. Kč. Tento pozitivní narůst pokračoval i v následujících letech a příjmy státního rozpočtu postupně dorovnávaly výdaje. Důvodem byla především nižší míra nezaměstnanosti a oživení ekonomiky díky růstu HDP. Při postupném snižování státního deficitu se v roce 2016 se saldo objevilo v kladném výsledku s hodnotou ve výši 61,77 mld. Kč. Příjmy převyšovaly výdaje v tomto roce a státní rozpočet byl po dlouhé době v přebytku. Následující rok 2017 se bohužel opět saldo pohybovala v záporné schodkové hodnotě. V roce 2018 se hodnota nacházela v mírném přebytku kladného salda státního rozpočtu České Republiky na hodnotě ve výši 2,94 mld. Kč. Hospodaření státu za rok 2019 skončilo ve schodku 28,5 miliardy korun. Výsledek je nejhorší za poslední čtyři roky.

4.5.2 Vývoj salda státního rozpočtu Itálie

Graf 17 Vývoj salda státního rozpočtu Itálie v letech 2009-2018 (mil. EUR)

Zdroj: Vlastní zpracování dle ISTAT (2020)

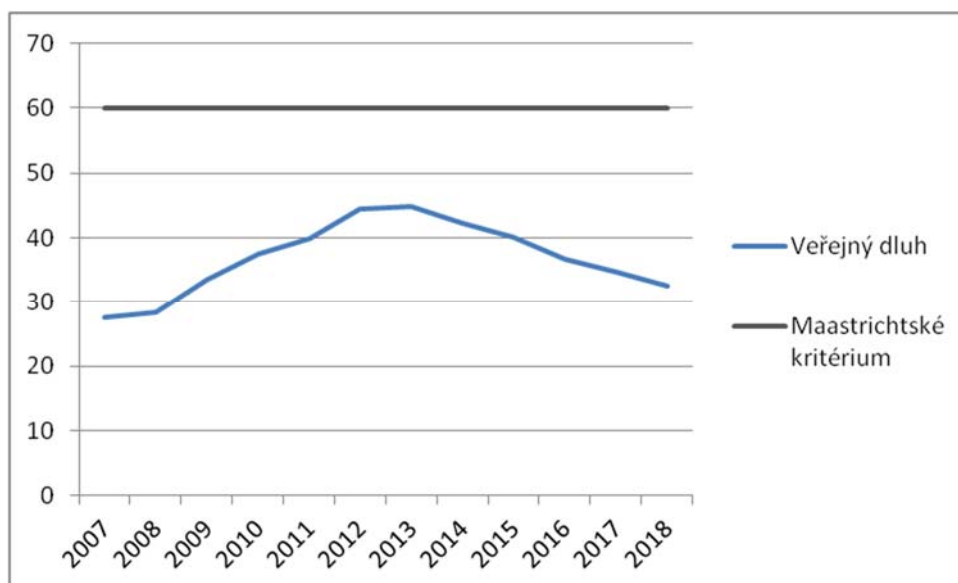
Jak je patrné z grafu č. 17, že při hospodářské krizi v roce 2009 nebylo možné ze strany vlády dobře korigovat saldo státního rozpočtu, a proto se nacházelo na své nejhorší hodnotě ve sledovaném období ve výši -80,772 mil. EUR. Příjmy téhož roku byly tedy v roce 2009 opravdu nízké, naopak vládní výdaje poměrně vysoké. Jak je možné vidět ze zmiňovaného grafu č. 17, schodek státního rozpočtu se postupně minimalizuje, ale záleží na budoucí vládě a budoucím vývoje, jak situace ohledně státního rozpočtu bude dále postupovat. V roce 2018 bylo saldo státního rozpočtu Itálie v deficitu na hodnotě ve výši -38,551 mil. EUR. Za rok 2019 nebyla dohledána hodnota salda státního rozpočtu Itálie.

4.6 Veřejný dluh

V následující části došlo ke komparaci veřejného dluhu České Republiky a Itálie. Veřejný dluh obsahuje státní dluh, dále do něho spadají rozpočty patřící územněsprávních celků, rozpočty pojišťoven a v poslední řadě rozpočty státních fondů. Veřejný dluh se někdy nazývá také dluh vládní případně dluh sektoru vládních institucí. V této části je podíl vládního dluhu k objemu HDP v běžných cenách (v %). Podle maastrichtských kritérií by výše dluhu vládních institucí neměla překročit hranici 60 % HDP (Samuelson a Nordhaus, 2007, s. 710).

4.6.1 Veřejný dluh České Republiky

Graf 18 Veřejný dluh České Republiky z HDP v letech 2007-2018 (v %)

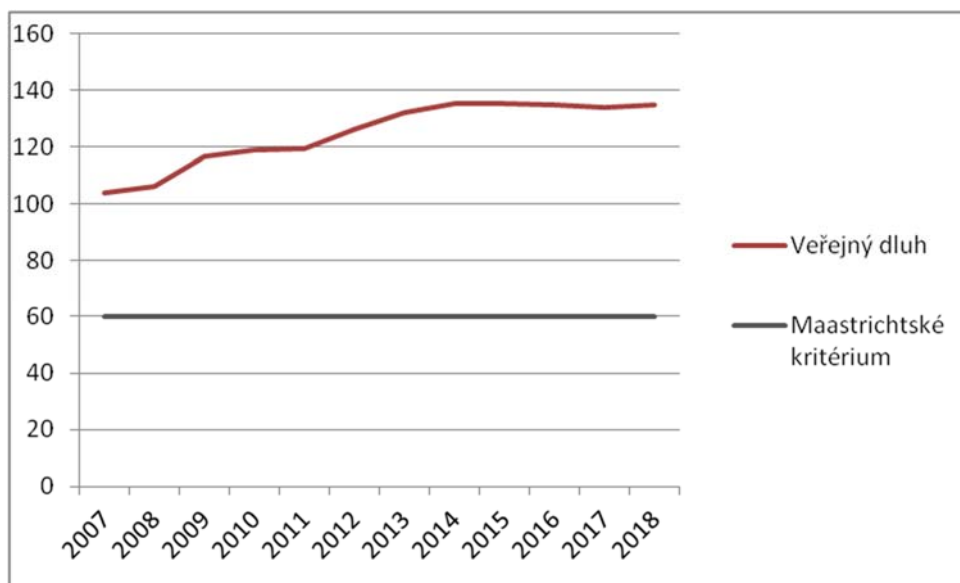

Zdroj: Vlastní zpracování na základě EUROSTAT (2020)

Graf č. 18 nám znázorňuje výsledky hospodaření jednotlivých veřejných rozpočtů v České Republice, které se promítají do vývoje veřejného dluhu. V roce 2008 dluh veřejných rozpočtů činil 28,3 % HDP. Tento vývoj se až do roku 2013 neustále zvyšoval, i když v minimálním rozdílu. Hlavní příčinou růstu veřejného dluhu je deficit hospodaření státního rozpočtu, který přetrvává. Dalším důvodem je hospodářská krize, kdy se růst veřejného dluhu projevil až v pozdějších letech. V grafu je také vyobrazeno jedno z Maastrichtských kritérií, které je 60 % veřejného dluhu HDP. Jak je patrné z grafu, Česká Republika s tímto kritériem problém nemá. Růst dluhu se tedy zastavil až v roce 2013. Od tohoto roku se vládě daří držet klesající hodnoty každý rok, přičemž se veřejný dluh tolik neprohlubuje. Česká Republika patří mezi nejméně zadlužené státy v Evropské Unii. Poslední sledovaný rok 2018 veřejný dluh HDP dosahoval hodnoty 32,6 %. Za rok 2019 nebyla data ještě zcela kompletní, tudíž se nezobrazují v grafu č. 18.

4.6.2 Veřejný dluh Itálie

Graf 19 Veřejný dluh Itálie z HDP v letech 2007-2018 (v %)

Zdroj: Vlastní zpracování na základě EUROSTAT (2020)

Itálie se řadí mezi země s přezdívkou PIIGS, které mají velké ekonomické problémy především s veřejným deficitem. Mezi PIIGS se řadí Portugalsko, Itálie, Irsko, Řecko a Španělsko. Za sledované období se ani jednou Itálie nedostala pod hranici 100 % HDP veřejného dluhu. Itálie se již dlouhodobě trápí s vysokým veřejným dluhem, kde další nárůst ještě prohloubila hospodářská krize. Největší část zadlužení Itálie tvoří dlouhodobé cenné papíry v % HDP. Posledních šest let se veřejný dluh drží na přibližně stejné úrovni. Italská vláda se snaží postupnými kroky a opatřeními dluh snížit, ale zatím se to tolik nedaří. Itálie dlouhodobě neplní kritérium Maastrichtské smlouvy. Jak je možné vidět v grafu č. 19, v roce 2018 se hodnota veřejného dluhu pohybovala na úrovni 134,8 % HDP. Hodnota dluhu vládních institucí Itálie za rok 2019 nebyla ještě celá, tudíž 2018 je poslední evidovaný rok.

4.7 Dopady finanční krize

V následující kapitole budou vyobrazeny nejdůležitější dopady hospodářské krize z roku 2008 na Českou Republiku a Itálii, které byly graficky zachyceny při komparaci makroekonomických ukazatelů v předchozích kapitolách. Globální ekonomika prošla v tomto roce velkou recesí a dotklo se všech důležitých ekonomických ukazatelů. Dramatický vývoj zhoršil podmínky všech členských států Evropské Unie včetně České Republiky a Itálie.

4.7.1 Dopady finanční krize na Českou Republiku

Ekonomická krize ovlivnila i českou ekonomiku, která od roku 2008 měla určité výkyvy makroekonomických ukazatelů. Od roku 2007 došlo k poklesu meziročního **HDP** a tento pokles se přenesl také to roku 2008. Vlivem působení krize se meziroční HDP České Republiky dostalo v roce 2009 na hodnotu -4,8 %. Pro Českou Republiku se jednalo o velký propad ve výši 7,5 procentního bodu oproti předchozímu roku. V této době byla nízká investiční aktivita na trhu a poklesy poptávky v různých odvětvích. V roce 2010 se již meziroční HDP dostalo opět do kladné hodnoty na úroveň ve výši 2,3 %.

V roce 2008 vyrostla meziroční míra **inflace** na hodnotu ve výši 6,3 %, což je nejvíce za posledních deset let. Tento negativní vývoj růstu spotřebitelských cen ovlivnil růst především cen potravin, zvýšení cen energií, ale také ve zdravotnictví v rámci zavedení regulačních poplatků. V roce 2009, kdy naplno vyvrcholila hospodářská krize, recese ekonomiky ovlivnila růst spotřebitelských cen příznivě. Ceny byly nižší v dopravě, rekreaci, kultuře i telekomunikačních sítích. Míra inflace v roce 2009 byla na hodnotě ve výši 1%.

Dopady světové hospodářské krize se promítly také do situace na trhu práce v rámci **nezaměstnanosti** v České Republice. V roce 2009 byla míra nezaměstnanosti ve výši 6,7 % tedy o 2,3 procentního bodu vyšší než hodnota v roce 2008. Při dopadu hospodářské krize podniky reagovaly redukcí počtu svých zaměstnanců. Obecná míra nezaměstnanosti se zvýšila i v roce 2010 na hodnotu ve výši 7,3 % a i další roky sledovaného období se hodnoty pohybovaly okolo cca 7%. Situace se začalo zlepšovat až od roku 2013, kdy míra nezaměstnanosti začala klesat.

Dopad poznamenal také vývoj **zahraniční obchod** exportu a importu v České Republice. Česká Republika je proexportně otevřená s velkým podílem průmyslu na HDP. Saldo obchodní bilance i přes hospodářskou krizi bylo v roce 2008 příznivé. Saldo se pohybovalo na úrovni 3 238 mil. EUR. Po roce 2008 došlo ke snížení vývozu a také snížení poptávky ze strany České Republiky. Především byla poznamenána hospodářskou krizí automobilová výroba. Saldo se i v roce 2009 nacházelo na kladné přebytkové hodnotě ve výši 5 669 mil. EUR. V roce 2010 měl export i import opět rychlejší tempo růstu než předcházející rok zasažený hospodářský krizí.

Schodek **státního rozpočtu** České Republiky se v roce 2009 pohyboval na hodnotě ve výši -192,39 mld. Kč. Jednalo se velice špatný výsledek hospodaření státu a to především z důvodu hospodářské krize. Ta způsobila již zmiňovanou vysokou míru nezaměstnanosti právě v roce 2009 a tudíž vláda musela investovat hodně peněz do výdajů státního rozpočtu, které schodek značně prohloubily. Od dalšího roku se situace salda státního rozpočtu začala postupně každoročně zlepšovat.

Co se týče **veřejného dluhu** České Republiky, od vypuknutí hospodářské krize došlo pouze k mírnému každoročnímu růstu. Tento růst se projevoval až v pozdějších letech. V roce 2009 se veřejný dluh nacházel na hodnotě ve výši 33,6 % HDP.

4.7.2 Dopady finanční krize na Itálii

Značný dopad měla hospodářská krize na meziroční růst **HDP** Itálie. V roce 2007 začal růst HDP stagnovat a v roce 2008 se snížil o 2,6 procentního bodu oproti předcházejícímu roku. V roce 2009 z důvodu dopadu hospodářské krize se meziroční růst HDP snížil až na hodnotu ve výši -5,5 %. Utrpěly především sektory průmyslu a stavební výroby. Následující rok se meziroční růst HDP dostal opět do kladné hodnoty a měl rostoucí tendenci z důvodu oživení ekonomiky po krizi.

Do vypuknutí finanční krize se míra **inflace** pohybovala pod 3 %. V roce 2008 rostly spotřebitelské ceny a míra inflace byla 3,5 %, došlo tedy k nárůstu. Rostly především ceny potravin, dopravy a energie. Jednalo se položky ze spotřebitelského koše Itálie daného roku. Další rok v roce 2009 spotřebitelské ceny klesaly, tudíž měla hospodářská krize vesměs příznivý dopad na inflační pohyby Itálie. Následující rok v roce 2010 se poté míra inflace pohybovala na úrovni 1,6 %.

Ani míra **nezaměstnanosti** nezůstala nedotčena hospodářskou krizí. Mezníkem ve vývoji se stal rok 2008, kdy začala mít míra nezaměstnanosti vzestupnou tendenci ovlivněnou právě finanční krizí. Firmy v této těžké době propouštěly zaměstnance a některý z nich měly blízko i ke krachu. Od této chvíle už měla míra nezaměstnanou pouze rostoucí hodnoty. To stejné platí pro nezaměstnanost mladých lidí ve věku 15-29 let. Podle statistických dat jsou čísla každoročně extrémně vysoká.

Zahraniční obchod měl v roce 2008 negativní saldo obchodní bilance. O rok později měl export i import klesající tendenci díky finanční krizi. Od roku 2008 do roku 2011 bylo saldo obchodní bilance v záporné hodnotě a nejhorší hodnota byla v roce 2010, kdy se saldo pohybovalo na hodnotě ve výši -29 982 mil. EUR. Po roce 2011 se situace zlepšila a import převyšoval export, což znamenalo kladné saldo obchodní bilance.

Saldo **státního rozpočtu** bylo velmi špatně korigováno na dopady hospodářské krize a v roce 2009 jako následek se pohybovalo na hodnotě ve výši -80 772 mil. EUR. Ve státním rozpočtu v roce 2009 byly velmi nízké příjmy do státního rozpočtu a naopak vysoké výdaje státního rozpočtu. V následujících letech se situace začala pomalu zlepšovat a rozdíl salda státního rozpočtu se začal trochu minimalizovat.

Veřejný dluh Itálie se pohybuje dlouhodobě na rizikových hodnotách, již od 80. Let kdy vyvrcholila ropná krize. V roce 2008 se hodnota nacházela na úrovni ve výši 106,1 % HDP. Situace se ještě prohloubila s hospodářskou krizí, kdy následující rok 2009 byla hodnota veřejného dluhu ve výši 116,6 % HDP. Dalším velkým problémem je, že se Itálie dlouhodobě nachází nad hodnotou Maastrichtského konvergenčního kritéria, které má fixní hodnotu 60 %.

4.8 Plnění Maastrichtských kritérií

Následující kapitola bude věnována porovnání ekonomik České Republiky a Itálie z pohledu plnění Maastrichtských kritérií, které jsou významné především z důvodu vstupu do měnové unie. Česká Republika momentálně neusiluje o vstup do Eurozóny, nicméně je důležité sledovat plnění konvergenčních kritérií z důvodu možnosti vstupu a společné měny euro. Itálie je již členem Eurozóny, tudíž se jedná o porovnání s Českou Republikou a vyhodnocení toho, jak tyto ukazatele plní. Teoretické východisko se nachází v teoretické části diplomové práce v kapitole 3.10.2.

4.8.1 Kritérium cenové stability

Tabulka 4 Plnění kritéria cenové stability České Republiky a Itálie pro vybrané roky (v %)

Ukazatel	2015	2016	2017	2018
Průměr 3 zemí EU s nejnižší inflací	-0,9	-0,8	0,6	0,73
Hodnota kritéria + 1,5 p.b.	0,6	0,7	2,1	2,23
Česká Republika	0,3	0,7	2,5	2,1
Itálie	0,1	-0,1	1,3	1,2

Zdroj: Vlastní zpracování dle ČSÚ a ISTAT (2020)

V roce 2015 činila průměrná míra inflace z důvodu poklesu ropy pouze 0,3 % a kritérium v tomto roce bylo splněno, protože průměr 3 zemí s nelepším výsledkem nebyl překročen o 1,5 procentního bodu. V roce 2016 došlo ke zvýšení spotřebitelských cen a výsledek míry inflace byl horší než předcházející rok a pohyboval se na stejné úrovni jako hodnotící kritérium. Z tabulky 4 je patrné, že Česká Republika nesplnila toto kritérium v roce 2017, kdy cenová stabilita přesahovala hodnotu kritéria o 0,4 procentního bodu. V tomto roce došlo ke zvýšené míře inflace. V roce 2018 již Česká Republika plnila toto kritérium cenové stability.

Itálie je již členem Eurozóny a je vidět že tyto ukazatele za vybrané roky splňuje a ani jednou hodnota nepřesáhla o 1,5 procentního bodu hodnotu kritéria 3 zemí s nejlepším výsledkem. V roce 2016 se Itálie nacházela v mírné deflaci.

4.8.2 Kritérium stavu veřejných financí

Tabulka 5 Plnění kritéria salda sektoru vládních institucí České Republiky a Itálie pro vybrané roky (v % HDP)

Ukazatel	2015	2016	2017	2018
Hodnota kritéria	-3	-3	-3	-3
Česká Republika	-0,6	0,7	1,6	1,1
Itálie	-2,6	-2,4	-2,4	-2,2

Zdroj: Vlastní zpracování na základě ČSÚ a ISTAT (2020)

V případě České Republiky je možné z tabulky 5 vyčíst, že deficit sektoru vládních institucí se pohyboval na hodnotě -0,6 % HDP. Byl to výsledek silného ekonomického růstu, ale také opatření od vlády. V roce 2016 bylo dosaženo velice dobrého výsledku salda sektoru vládních institucí v % HDP. Přebytek vykazoval hodnotu 0,7 % HDP, jednalo se tedy o nárůst

strukturálního salda o 1,3 procentního bodu. V roce 2017 se přebytek zvýšil na celkových 1,6 % HDP. Na straně příjmů přispěly především příspěvky sociálního zabezpečení. V roce 2018 byla hodnota ve výši 1,1 % HDP.

Itálie za celé sledované roky splňuje hodnotové kritérium salda sektoru vládních institucí, nicméně se hodnoty pohybují blízko -3 % HDP, kdy tento deficit fiskálního kritéria nesmí být překročen. Itálie se nicméně již nachází v Eurozóně.

Tabulka 6 Plnění kritéria dluhu sektoru vládních institucí České Republiky a Itálie pro vybrané roky (v % HDP)

Ukazatel	2015	2016	2017	2018
Hodnota kritéria	60	60	60	60
Česká Republika	40	36,8	34,7	32,6
Itálie	135,3	134,8	134,1	134,8

Zdroj: Vlastní zpracování na základě ČSÚ a ISTAT (2020)

Jak již bylo zmíněno dříve, pro splnění kritéria zadluženosti nesmí velikost veřejného dluhu překročit hranici 60% HDP. Toto kritérium je stanoveno pevně, stejně jako to předchozí rozpočtové. Česká Republika nemá problémy se splněním kritéria dluhu sektoru vládních institucí. Jak je viditelné z tabulky 6, v roce 2018 se hodnota veřejného dluhu k % HDP pohybovala na úrovni 32,6 % a tudíž nepřekročila hranici 60 % hodnoty kritéria. Úroveň se nachází v bezpečné hranici veřejného dluhu k HDP dané Maastrichtskými konvergenčními kritérii. Je tedy vytvořen prostor a rezerva pro chvíli, kdy nastane hlubší hospodářská recese.

Co se týče Itálie, ta již dlouhodobě toto kritérium nespĺňuje, jak je možné vidět z tabulky 6. Hodnoty se za všechny uvedené roky nachází vysoko nad 60 %, které by neměly být překročeny. I v letech 1996 a 1997, kdy se Itálie připravovala na přijetí jednotné měny euro, nespĺňovala kritérium dluhu veřejných vládních institucí, ale i přes tyto problémy byla vybrána jako ideální stát pro přijetí.

4.8.3 Kritérium účasti v mechanismu směnných kurzů

Jak již bylo zmíněno v teoretické části, kritérium účasti v mechanismu směnných kurzů má povinnost být minimálně dva roky členem mechanismu směnných kurzů s názvem ERM II. Je stanoveno tzv. flukтуаční pásmo, v kterém se za uvedenou dobu musí kurz nacházet.

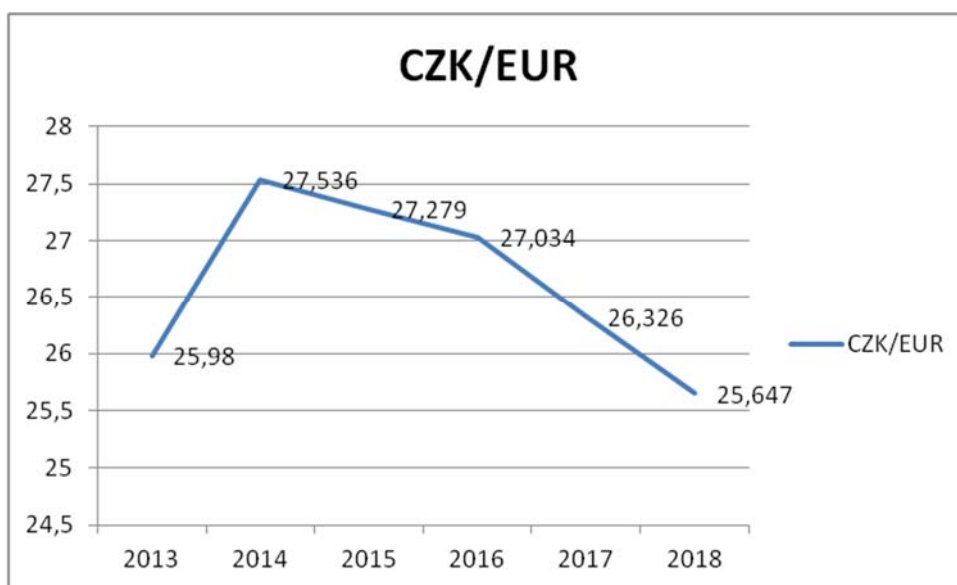
Tabulka 7 Vývoj kurzu České Republiky (CZK/EUR)

	CZK/EUR	Flukтуаční pásmo
2013	25,98	± 15 %
2014	27,536	± 15 %
2015	27,279	± 15 %
2016	27,034	± 15 %
2017	26,326	± 15 %
2018	25,647	± 15 %

Zdroj: Vlastní zpracování na základě ČSÚ (2020)

Česká Republika není momentálně členem mechanismu směnných kurzů, tudíž formální plnění kritéria kurzu není až do vstupu České Republiky do mechanismu směnných kurzů možné.

Graf 20 Vývoj kurzu CZK/EUR

Zdroj: Vlastní zpracování dle ČSÚ (2020)

Za sledované období 2013-2018 česká koruna vůči euru postupně posilovala. Nejvíce oslabená byla koruna vůči euru v roce 2014. V roce 2018 v posledním roce sledovaného období se kurz české koruny nacházel kolem cca 25,647 Kč / euro. Lze říci i přes nemožnost analýzy formálního plnění tohoto kritéria, že česká koruna nemá velké výkyvy flukтуаčního pásma, tedy nedošlo k výkyvu, který by se pohyboval $\pm 15\%$. V Teoretickém měřítku by tedy Česká Republika splnila kritérium mechanismu směnných kurzů.

4.8.4 Kritérium konvergence úrokových sazeb

Tabulka 8 Plnění kritéria dlouhodobých úrokových sazeb státních dluhopisů České Republiky a Itálie (v %)

Ukazatel	2015	2016	2017	2018
Průměr 3 zemí EU s nejlepším výsledkem	1,8	2,1	1,3	2
Hodnota kritéria + 2 p.b.	3,8	4,1	3,3	4
Česká Republika	0,58	0,43	0,98	1,98
Itálie	1,71	1,49	2,11	2,61

Zdroj: Vlastní zpracování dle EUROSTAT (2020)

Roční průměrné dlouhodobé úrokové sazby v České Republice se po celé období nacházejí pod 1 %. Ve zkoumaném období 2015-2018, jak je viditelné z tabulky 8, se toto kritérium plní v každém roce a s částečnou rezervou. K tomuto výsledku přispěla domácí uvolnění měnová politika. V roce 2018 dlouhodobé úrokové sazby měly stále rostoucí tendenci a dosáhly hodnoty 1,98 %.

Itálie se již nachází v Eurozóně a ve sledovaném období jak je patrné z tabulky 8, byly hodnoty tohoto kritéria plněny celé období za vybrané roky. V roce 2018 se dlouhodobé úrokové sazby nacházely na hodnotě 2,61 %, tedy v nárůstu o 0,5 procentního bodu oproti předcházejícímu roku.

4.9 Vývoj migrační krize v Itálii

V následující části se diplomová práce zakládá na celkovém počtu žadatelů o azyl v Itálii v letech 2010-2019. Z analýzy vývoje migrační krize v Itálii bude možné vidět, v jakých fázích migračních vln žádalo o azyl nejvíce migrantů. V dalším bodě bude vyobrazeno národnostní složení žadatelů o azyl za rok 2018. V poslední řadě bude zobrazen graficky počet nezaměstnaných, zaměstnaných a neaktivních z řad imigrantů za roky 2018 a 2019 a vypočítána míra nezaměstnanosti cizinců na území Itálie za zmíněné roky.

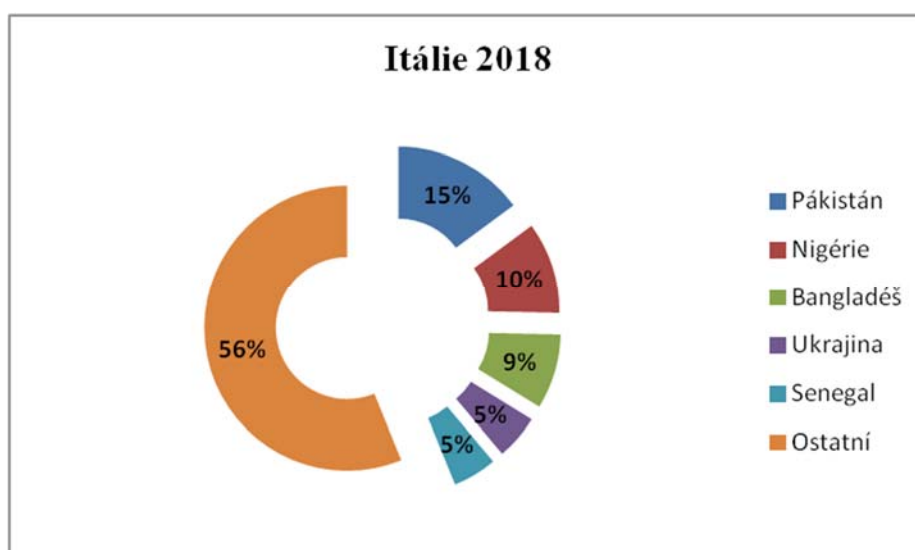
Tabulka 9 Celkový počet žadatelů o azyl v letech 2010-2019

	Žadatelé o azyl v Itálii
2010	10 000
2011	40 315
2012	17 335
2013	26 620
2014	64 625
2015	83 540
2016	122 960
2017	128 850
2018	49 160
2019	43 625
Celkem	597 820

Zdroj: Vlastní zpracování dle EUROSTAT (2020)

Jak je viditelné z tabulky č. 9, celkový počet žadatelů o azyl za období 2010-2019 je 597 820 lidí. V roce 2011 při spontánních protestech na Blízkém východě nazývaných Arabské jaro se počet žadatelů znásobil, jak je viditelné z tabulky. Diktátoři v té době padli a mladí arabové na ulicích požadovali práci, zacházení v rámci slušnosti a svobodu. Největší počet žádostí o azyl v Itálii byl zaznamenán v roce 2016 a v roce 2017, poté v následujících letech začal tento počet mírně klesat.

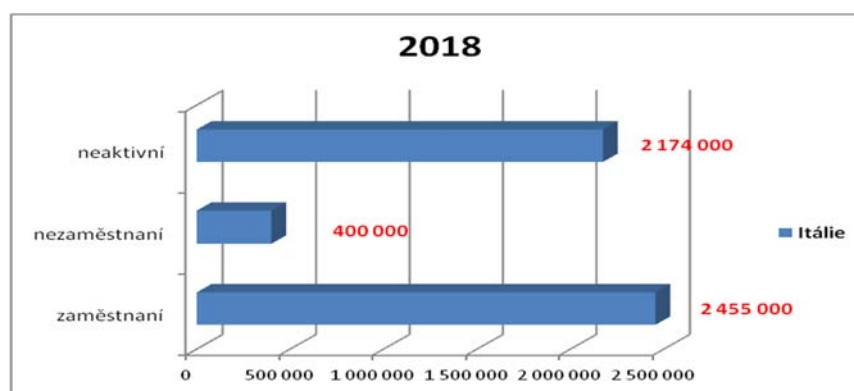
Graf 21 Složení žadatelů o azyl v Itálii podle národnosti za rok 2018 (v %)

Zdroj: Vlastní zpracování dle EUROSTAT (2020)

Graf č. 21 nám zobrazuje národnostní složení pěti států, kteří v Itálii nejvíce žádají o azyl. Jak je patrné z grafu, nejvíce žadatelů pochází z Pákistánu s 15 %, Nigérie s 10 %, Bangladéše s 9 %, Ukrajiny s 5 % a Senegalu s také 5 %. V roce 2018 byl podíl pěti hlavních zemí na celkovém počtu žadatelů 44 %.

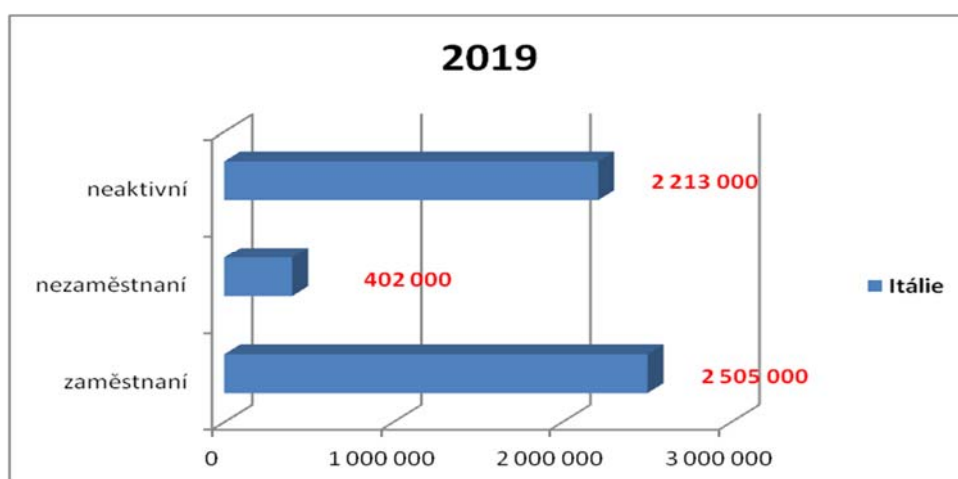
Graf 22 Přistěhovalci v Itálii - zaměstnaní, nezaměstnaní a neaktivní v roce 2018

Zdroj: Vlastní zpracování dle ISTAT (2020)

Jak je patrné z grafu č. 22, nezaměstnaných přistěhovalců bylo za rok 2018 cca 400 000. Zaměstnaných bylo ve stejném roce 2 445 000 a neaktivních 2 174 000 teda ty část populace přistěhovalců, která nespĺňuje podmínky k zařazení mezi zaměstnané nebo nezaměstnané. Míra nezaměstnanosti přistěhovalců v roce 2018 se pohybovala na hodnotě ve výši 14 %.

Graf 23 Přistěhovalci v Itálii - zaměstnaní, nezaměstnaní a neaktivní v roce 2019

Zdroj: Vlastní zpracování dle ISTAT (2020)

V roce 2019 byla situace podobná jako předcházející rok, jak je patrné z grafu č. 23. Zaměstnaných z řad přistěhovalců bylo v tomto roce 2 505 000 a nezaměstnaných 402 000. Neaktivních bylo 2 213 000. Co se týče míry nezaměstnanosti přistěhovalců, hodnota byla 13,8 %. Mezi ekonomicky neaktivní patří všechny osoby patnáctileté a starší, které bydlí na sledovaném území a nepařily do žádné kategorie vymezené pro pracovní síly. Jedná se tedy o kategorii pracovních sil zaměstnaných a nezaměstnaných.

4.10 Prognóza makroekonomického vývoje České Republiky a Itálie

Následující kapitola se bude zabývat makroekonomickým vývojem České Republiky a Itálie do dalších let. V dnešním globalizovaném světě je stále složitější prognózovat, jaký bude následující vývoj makroekonomie z pohledu všech důležitých ukazatelů. Dle tendencí vývoje je tak možné nastínit částečně, jaký tento vývoj bude.

4.10.1 Česká Republika

Česká Republika představuje malou tržní otevřenou ekonomiku, která nepředstavuje vnitřní, vnější ani finanční nerovnováhu. Jsou určité faktory, které mohou ovlivnit budoucí vývoj České Republiky, a to především určité stupňující napětí na mezinárodním trhu, vývoj okolo Brexitu a čitelný pokles poptávky po automobilové výrobě. Automobilová výroba patří mezi nejdůležitější průmyslové odvětví v České Republice. Očekává se také vývoj vztahu dvou velmocí tedy Číny a USA, kde obchodní dohody mezi státy střídají úspěchy, ale také neúspěchy. Oba státy na sebe zvýšily celní sazby pro dovoz zboží. To stejné platí o vztahu mezi USA a EU, které se značně zkomplikovaly nástupem Donalda Trumpa na pozici amerického prezidenta. Byly zastaveny i jednání o TTIP. V aktuální situaci při šíření pandemie COVID-19 budou ekonomické dopady těžkou zkouškou pro celý svět, včetně České Republiky. Očekává se stagnace české ekonomiky.

V posledním sledované období v roce 2019 byl meziroční růst **HDP** 2,4 %. Odhaduje se mírné zpomalení do dalších let dle vývojových tendencí. Také bude záležet na dalším vztahu mezi USA a EU z důvodu toho, že se v poslední době spekuluje o zavedení celních sazeb ze strany USA a EU. V roce 2020 by měl růst HDP zpomalit až na 2%, kde byl měl být hlavním důvodem obrát ve vývoji čistého exportu. Na vývoz dopadne i určité zpomalení poptávky ve

státech, které jsou důležitými obchodními partnery pro Českou Republiku. Ekonomika by měla být v dalších letech podporována silnou spotřebou a investicemi. Růst HDP ovlivní do budoucích let šíření nového infekčního onemocnění, kdy by meziroční růst mohl klesnout pod 2 %. Karanténa a další opatření znemožňující aktivitu na trhu práce snižují procentní body růstu HDP.

Míra **inflace** České Republiky se pohybovala okolo 3 % v roce 2019 a očekává se hodnota podobná té letošní. Hodnota míry inflace by se podle vývojových tendencí měla pohybovat pod hranicí tří procent. V cenovém vývoji se očekává, že míra inflace by tedy měla setrvat v horní polovině pásma tolerance 2 %, které je inflačním cílem. ČNB má stále svou inflační politiku, tudíž by se tento předpoklad vývoje měnit neměl. To stejné platí, pokud bychom se rozhodli vstoupit do eurozóny, v takovém případě by mohlo dojít ke změně inflační politiky České Republiky. V roce 2020 se předpokládá míra inflace na úrovni ve výši 2,6 %. Do růstu spotřebitelských cen zasáhne také 3. a 4. vlna elektronické evidence tržeb. Aktuální situace do dalších let také ovlivní pohyb růstu spotřebitelských cen. Bude zajímavé sledovat, jaké hodnoty bude mít míra inflace v nadcházejícím roce, mohlo by dojít i na větší vybočení z inflačního cíle ČNB.

Situace na trhu práce by měla být podobná jako v posledním sledovaném roce 2019. Míra **nezaměstnanosti** by teda měla oscilovat na úrovni okolo 2 % i v následujícím roce 2020. V roce 2020 by se situace mohla začít trochu měnit. Některé firmy ve zpracovatelském průmyslu již přestaly navyšovat stavy zaměstnanců. Ovlivnit míru nezaměstnanosti může i zpomalení ekonomiky predikovaný na rok 2020. Nicméně by míra nezaměstnanosti měla setrvat na úrovni meziročního měření ve výši okolo 2 %, pokud se samozřejmě situace nějak závažně nezmění, ať už vnitřním či vnějším vývojem. Uplatnitelnost mladých na trhu práce bude ovlivněna zejména tím, jakým směrem se budou ubírat studia technicky orientovaných oborů především IT a digitální obory. To samozřejmě platí i o dalších státech. Tuto situaci vyvrací ekonomický šok z důvodu nového typu koronaviru s odborným označením SARS-CoV-2, které ovlivní také snižující se hodnotu obecné míry nezaměstnanosti. Zaměstnanci mohou přijít o práci v pohostinství a dalších oblastech služeb, především cestovního ruchu.

Zahraniční obchod by měl kopírovat předcházející roky. V důsledku slabší zahraniční poptávky bude aktivita exportu jen ztěžka hledat prostor pro nějaký větší růst. Situace se zhorší především v obchodě s auty. Saldo obchodní bilance by mělo zůstat stále kladné. Situaci může

změnit turbulentní dění posledních dní a čísla by se mohly změnit hlavně z hlediska exportu do Číny a dalších zemí, které patří mezi obchodní partnery.

Příjmy a výdaje **státního rozpočtu** by se podle predikcí ministerstva financí měly pohybovat v dalším roce 2020 ve schodku ve výši okolo -40 mld. Kč. Tato predikce byla schválena ve střednědobém horizontu podle vývojových tendencí tohoto makroekonomického ukazatele. Výdajové priority jsou zvýšení starobního důchodu, zvýšení rodičovského příspěvku a narůst platů u pedagogických pracovníků. Další prioritou bude zvýšení výdajů Ministerstva obrany. U příjmů se počítá s růstem všech struktur státního rozpočtu. Dle aktuální mimořádné situace vláda již avizovala, že se schodek státního rozpočtu bude pohybovat na hodnotě ve výši okolo 200 mld. Kč.

Veřejný dluh k HDP byl v roce 2018 32,6 %. Státní dluh by měl mít i nadále klesající tendenci a důležitým pozitivem je realita, že dluh v absolutním vyjádření klesá v poměru k HDP. Česká Republika se již dlouhodobě řadí mezi státy, které mají nejnižší veřejné zadlužení v EU. Velký vliv na tuto situaci má příznivý hospodářský cyklus.

4.10.2 Itálie

Itálie patří mezi ekonomiky, které nerostou. Italskou ekonomiku dlouhodobě trápí vysoký veřejný dluh a pomalý růst. Evropská Komise již několikrát pohrozila Itálii ohledně, že plánovaný rozpočet na rok 2020 by mohl být v určitém rozporu s fiskálními pravidly, které by státy měly plnit. Itálie se nechová jako rozpočtově odpovědný stát. Veřejný dluh a rozpočtové plány jsou největším problémem, kterému Itálie již delší dobu čelí. Vládní dluh dosáhl v roce 2018 hodnoty ve výši 134,8 % HDP. Pokud se Itálie bude chovat stejným způsobem i do příštích let, bude dosahovat nadále nízkého růstu HDP prostřednictvím stále vyššího vládního dluhu. Itálie podává velmi slabý výkon, co se týče rámce eurozóny. Dále bude pro Itálii stěžejní vývoj vztahu mezi USA a EU a také vývoj okolo Brexitu. Aktuální situace ohledně šíření pandemie COVID-19 ochromila především průmyslový sever Itálie, která se řadí mezi nejvíce zasažené státy na světě a epicentrum v Evropě. Tato situace změní velmi negativně makroekonomické ukazatele Itálie.

V roce 2019 byl meziroční trend růstu **HDP** 0,3 %. Došlo tedy ke zpomalení ekonomiky. V roce 2020 by mělo dojít k mírnému zrychlení a oživení růstu italské ekonomiky. Očekává se do dalších let taktéž zpomalení růstu výdajů domácností. Tento vývoj zpomalení ekonomiky jistě ovlivní celní konflikty, které se začínají ve světě tvořit. Zároveň záleží na tom, jakým způsobem se bude vyvíjet geopolitické a obchodní napětí mezi státy, kdy se jedná o takzvané turbulence na trhu mezinárodního obchodu. Meziroční trend růstu HDP bude velmi negativně ovlivněn šířením nového respiračního onemocnění díky aktuálnímu nestabilnímu vývoji ekonomie. Produkce by se mohla snížit až o 10-15 %. Cestovní ruch by mohl být díky opatřením, zavřeným hranicím na dobu neurčitou a přísné karanténě ochromen až z 90 %.

V roce 2019 byla míra **inflace** růstu spotřebitelských cen 0,6 %. Prognóza pro následující rok 2020 je hodnota harmonizované indexu spotřebitelských cen ve výši cca 0,9 %. Za leden roku 2020 byla aktuálně míra inflace růstu spotřebitelských cen na hodnotě ve výši 0,4 % a za únor roku 2020 se snížila na hodnotu 0,2 %. Pro rok 2021 se očekává růst spotřebitelských cen v průměru 1,2 %. Samozřejmě záleží na vývoji nové nákazy a důsledků, které to přinese. Itálie je velmi zasaženým státem uzavřeným v přísné karanténě a mířícím do recese.

Míra **nezaměstnanosti** se dlouhodobě nachází na extrémně vysokých hodnotách. V roce 2019 to byla hodnota ve výši 9,9 %. To stejné platí pro míru nezaměstnanosti mladých lidí ve věku 15-29 let, kde obecná míra nezaměstnanosti byla za rok 2018 ve výši 24,8 %. Očekává se velký nárůst obecné míry nezaměstnanosti vzhledem k aktuální situaci a díky tomu velkému omezení pracovní aktivity na trhu.

Z důvodu hrozící eskalace protekcionismu je složité předvídat, jakým směrem se bude ubírat **zahraniční obchod** Itálie. Jedná se především o vztah mezi USA a EU a také rostoucí napětí s Tureckem. Tyto vyjmenované vztahy mají velký dopad na mezinárodní obchod a může to ohrozit pozitivní saldo obchodní bilance. V posledních letech měl italský vývoj rostoucí tendenci a saldo se nacházelo v kladných hodnotách. Národní výroba Itálie je značně rozmanitá, flexibilní a univerzální. Roste i podíl vývozu na HDP, v roce 2019 byl na hodnotě ve výši 31,6 %. Sever Itálie především region Lombardie, je nejvíce poznamenáný nákazou infekce COVID-19 a fatálně se to projevuje i do mezinárodního obchodu.

Italský **státní rozpočet** se dlouhodobě nachází ve schodku a předpoklady nejsou příznivé ani pro budoucí vývoj. Představitelé současné italské vlády odmítají hospodaření státu a jejich

vývoj děsí trhy. Itálie se poslední roky snaží vyjednávat s Evropskou komisí, ale bohužel se zatím nepodařilo dojít ke společnému závěru. Současná krize způsobená aktuálním výskytem velkého rozsahu na území Itálie ovlivní také schodek státního rozpočtu. Italská vláda bude muset pumpovat velké výdaje na oživení ekonomiky a schodek se dále bude prohlubovat.

Program, který Itálie má vypracovaný pro stabilitu veřejných financí z roku 2019 předpokládá, že poměr **veřejného dluhu** k HDP bude v roce 2019 pokračovat v mírném růstu. Pro následující rok 2020 se počítá s klesající tendencí poměru veřejného dluhu k HDP, ale stále se bude držet okolo 130 % HDP. Itálie nespĺnila doporučenu hodnotu od Evropské Komise a to i v rámci salda státního rozpočtu. Dlouhodobě Itálie neplná Maastrichtské kritérium veřejného dluhu HDP, které je 60 % a je jedním z konvergenčních kritérií důležitých pro státy vstupující do eurozóny. Nový virus z Wu-chanu ovlivní již vysoký veřejný dluh HDP.

5 Výsledky a diskuse

Vývoj ekonomik České Republiky a Itálie je zcela odlišný. Oba státy do určité míry poznamenala hospodářská krize z roku 2008, ta ovlivnila mnoho důležitých makroekonomických ukazatelů jako meziroční růst HDP, míru nezaměstnanosti, inflaci i veřejný dluh. Itálie se nachází ve špatné ekonomické situaci a ta se bude určitě dále prohlubovat vzhledem k šíření infekce COVID-19, která ovlivní fungování celého světa. Také struktura ekonomik České Republiky a Itálie je odlišná do značné míry. Italové jsou zaměřeni na textilní a módní průmysl, ale také na automobilový průmysl známý výrobou celosvětově známé značky FIAT. Pro Českou Republiku je velmi důležitým také automobilový průmysl, který tvoří vysoký podíl exportu na HDP. Dalšími důležitými odvětvími jsou strojírenský, chemický a hutnický průmysl. Podle uměle vytvořené jednotky srovnávající státy mezi sebou z hlediska HDP na obyvatele v PPS s hodnotou danou ve výši 100 se Česká Republika každoročně přibližuje průměru EU. Itálie byla dlouhodobě nad průměrem, nicméně se poslední dobou dostala pod průměr EU a přibližuje se k úrovni České Republiky. Velkým problémem a rizikem je pro Itálii stále extrémně vysoká míra nezaměstnanosti a s tím související značné sociální a pracovní rozdíly mezi severem a jihem. To stejné platí pro nezaměstnanost mladých lidí ve věkové kategorii 15-29 let. Česká Republika měla v roce 2019 jednu z nejnižších hodnot obecně míry nezaměstnanosti v celé Evropské Unii. Situace se s jistotou změní s přicházející finanční krizí, která je velice pravděpodobná vzhledem k mimořádné aktuální situaci. Hodně lidí přijde o práci a bude celkem složité si v určitou chvíli najít uplatnění na trhu práce. V Itálii to s již tak vysokou hodnotou míry nezaměstnanosti může po odeznění karantény vyvolat rozsáhlou a hlubokou krizi. Česká Republika se řadí mezi proexportně orientované státy, kde podíl exportu na HDP se nachází pod hranicí 80 %. Itálie je pravý opak, kde je nízká míra otevřenosti státu a celková menší míra globalizace. Hodnoty podílu exportu se nachází na úrovni okolo 30 % HDP za poslední roky. Dalším značně velkým problémem Itálie je veřejný dluh HDP, který má od dob finanční krize rostoucí tendenci a z dlouhodobého hlediska neplní maastrichtské kritérium. Veřejný dluh HPD České Republiky se v roce 2018 nacházel na úrovni ve výši 32,6 % HPD a teď záleží, jakým směrem se dluh bude do budoucna vyvíjet. S jistotou lze říci, že dopady nového infekčního onemocnění prohloubí chudobu společnosti a vzniknou nové dluhy. Itálii ovlivňuje také migrační krize, protože je jednou z hlavních tras, přes kterou přicházejí migranti do oblasti. Čísla celkových uchazečů o azyl v Itálii se od roku 2016 snižují a do značné míry to může ještě více snížit přísná karanténa, v jaké se momentálně Itálie nachází a ještě nějakou dobu bude.

Na základě sledovaných makroekonomických ukazatelů České Republiky a Itálie před vypuknutím finanční krize až do roku 2019 jsou vyvozeny následující výsledky:

Podle analyzovaných dat jsem dospěl k závěru, že růst **HDP** České Republiky měl vyšší meziroční narůst, tedy menší propad, než samotný růst v komparaci s Itálií. Důvodem byl i vstup České Republiky do EU, protože se dle mého názoru otevřela česká ekonomika mezinárodnímu obchodu a přilákal spoustu zahraničních investorů. Reálný HDP České Republiky byl na začátku sledovaného období před finanční krizí v roce 2007 na úrovni ve výši okolo 5,6 %, u Itálie se hodnota pohybovala na úrovni ve výši 1,5 %. V roce 2009 nastal obrovský výkyv z důvodu dopadů finanční krize a růst meziročního HDP se snížil o 7,5 procentního bodu oproti předcházejícímu roku. To stejné se přihodilo také Itálie, která zaznamenala velký propad z důvodu finanční krize až na hodnotu -5,5 %. Následující rok došlo k oživení ekonomik obou států a další mírný propad reálného HDP přišel mezi roky 2012 a 2013 a to z důvodu vnitřních problémů států v rámci dluhové krize a zároveň negativním vývojem na trhu práce. U Itálie byla hodnota míry nezaměstnanosti na opravdu vysoké hodnotě ve výši 29,8 %. V posledním roce sledovaného období 2019 se hodnota reálného HDP České Republiky pohybovala na úrovni 2,4 %, u Itálie to bylo 0,3 %. Co se týče HDP na obyvatele v PPS, Česká Republika se postupně přibližuje průměru EU, kdy v roce 2018 byla procentní hodnota ve výši 91 %. HDP na obyvatele v PPS v Itálii se nacházelo dlouhá léta nad průměrem EU, poslední roky se ale hodnota pohybovala pod průměrem a začíná se přibližovat na stejnou úroveň jako Česká Republika. Do budoucna se očekává zpomalení ekonomiky a především reálného růstu HDP obou států a to i z důvodu dopadů pandemie COVID-19, která růst HDP může dostat pod 2 % v České Republice. U Itálie je těžké posuzovat určitý vývoj i z toho důvodu, že nevíme, kdy se zruší přísná karanténa a lidé budou moct začít pracovat a fungovat normálně. Největší zásluhu na vývoji budou mít vládou dané karanténní opatření, které zastavily veškerou práci v zemi na několik týdnů. Větší dopad by tedy nově vznikající krize měla mít dopad na Itálii.

Míra **inflace** zaznamenala během sledovaného období veliké výkyvy, kde se hodnoty obou států měnily především před, během a po finanční krizi. Míra inflace byla viditelně tedy o obou států značně proměnlivá. V roce 2008 se míra inflace v České Republice nacházela na úrovni ve výši 6,3 % a došlo k velkému zvýšení cen a sazby daně přidané hodnoty a mnohem větší citlivost na přicházející hospodářskou krizi. U Itálie ve stejném období vzrostly spotřebitelské

ceny na hodnotu ve výši 3,5 %. Aktuální cíl ČNB je inflační cíl okolo 2 % s tolerančním pásmem jednoho procentního bodu na oba směry. Mezi lety 2014-2016 se nepodařilo cíl ČNB plnit. V roce 2016 se Itálie nacházela v mírné deflaci, kdy některé statky klesaly a stagnovaly jejich spotřebitelské ceny. Nižší tržby zapříčinily vysokou nezaměstnanost a tím zvýšenou míru nezaměstnanosti. V roce 2019 byla hodnota míry inflace 2,8 %, do budoucna se očekává vývoj inflace ohledně dopadů elektronické evidence tržeb a především vývoje okolo nové epidemiologické situace. Míra inflace v Itálii za rok 2018 byla na úrovni ve výši 0,6 % a nelze zatím hodnotit, jakým způsobem se bude ubírat další vývoj. Jak již bylo zmíněno, Itálie je jedním z nejvíce zasažených států světa a jistojistě půjde do velké recese. Za leden 2020 byla míra inflace v Itálii 0,4 % a za únor 0,2 růstu spotřebitelských cen.

Míra **nezaměstnanosti** České Republiky a Itálie je velice odlišná. Zatímco hodnoty České Republiky patří mezi nejlepší v Evropě za poslední roky, Itálie má společně se Španělskem naopak ty nejvyšší hodnoty obecné míry nezaměstnanosti. Do roku 2008 se každoroční míry nezaměstnanosti obou států vyvíjely podobně. Oba státy také pocítily dopady finanční krize, kdy se míra nezaměstnanosti zvýšila. Nicméně Česká Republika reagovala lépe na tuto situaci na trhu práce než Itálie. Míra nezaměstnanosti se od finanční krize v České Republice snižovala a v roce 2019 byla na úrovni ve výši 2 %. V Itálii se obdobná reakce nepodařila a míra nezaměstnanosti měla vzestupnou tendenci. Za poslední roky mírně klesala a v roce 2019 byla hodnota 9,9 %. Mnohem horší je situace míry nezaměstnanosti mladých lidí ve věkové kategorii 15-29 let, kde je hodnota za poslední roky mezi 25-30 %. I přes dobrou kvalifikaci mladých lidí mají tito uchazeči dle mého názoru problém najít uplatnění na trhu práce. Vláda už začala s mimořádnými opatřeními na podporu zaměstnanosti mladé kategorie. V České Republice kopíruje míra nezaměstnanosti mladých 15-29 let celkovou míru nezaměstnanosti. Situace ohledně šíření nové infekce do celého světa ovlivní míru nezaměstnanosti v obou státech. Pro Itálii to bude velké riziko, kdy se hodnota může vyšplhat až do nebezpečně vysokých hodnot. Zasažen byl především cestovní ruch i z důvodu celkové izolace státu.

Zahraniční obchod poznamenala také finanční krize do značné míry u obou států. Saldo obchodní bilance bylo kladné, ale velmi nízké a až od roku 2011 se začalo zvyšovat. Saldo obchodní bilance se do roku 2011 nacházelo v záporných hodnotách, kde import převyšoval export zahraničního obchodu. Česká Republika zažila minimální výkyvy salda obchodní bilance a v roce 2019 se hodnota pohybovala na úrovni ve výši 18 099 mil. EUR. Po roce 2011

měla Itálie vzestupnou tendenci salda obchodní bilance a v roce 2019 byla na úrovni ve výši 52 934 mil. EUR. Česká Republika patří mezi proexportně orientované státy s podílem exportu zboží a služeb 75,6 % na HDP. Itálie je pravý opak s nízkou mírou otevřenosti a globalizací. Itálie je zaměřena na vlastní produkci a podíl exportu zboží a služeb byl v posledním sledovaném roce 31,6 %. Pro oba státy je nejdůležitějším obchodním partnerem z hlediska exportu i importu Německo. Prognóza do budoucna z důvodu aktuální situace ovlivní i zahraniční obchod. V České Republice je zastavena automobilová výroba značky Škoda, což je nejdůležitější exportní odvětví. V Itálii je nejvíce zasažená oblast v regionech na severu, která je průmyslovým centrem země.

Státní rozpočet obou států se po vypuknutí krize nacházel ve velkém schodku, u České Republiky dokonce dvojnásobně oproti Itálii v roce 2009. Finanční krize poznamenala i strukturu státního rozpočtu České Republiky, kdy byly při vysoké míře nezaměstnanosti velké výdaje na sociální zabezpečení. To stejné platí pro Itálii. Od dalšího roku se záporné saldo státního rozpočtu České Republiky neustále snižovalo a v roce 2018 se dokonce nacházelo v přebytku, kdy příjmy převyšovaly výdaje. Italské saldo státního rozpočtu se za celou dobu nachází ve schodku, který se meziročně minimalizuje. Vzhledem k aktuální situaci pandemie COVID-19 se předpokládá, že saldo státního rozpočtu České Republiky by se mohlo dostat do schodku až 200-300 miliard. Itálie jako nejvíce zasažená oblast v Evropě se stále záporným saldem státního rozpočtu očekává další navýšení, kde výdaje půjdou na oživení italské ekonomiky v následujících letech.

Veřejný dluh HDP je u obou zemí naprosto odlišný. Česká Republika se řadí mezi nejméně zadlužené státy Evropské Unie, naopak Itálie mezi nejvíce zadlužené státy. Finanční krize ovlivnila veřejný dluh obou zemí, kdy Česká Republika měla rostoucí hodnoty právě po finanční krizi, nicméně od roku 2013 již byl trend klesající. V roce 2018 byla hodnota veřejného dluhu HDP 32,6 %. Itálie po finanční krizi prohlubovala veřejný dluh k HDP a v roce 2018 se nacházel na čtyřnásobně vyšší hodnotě než má Česká Republika – 134,8 %. Česká Republika plní maastrichtské kritérium pro případný vstup do eurozóny. Itálie se již nachází v eurozóně, nicméně dlouhodobě neplní toto kritérium a ani jednou se hodnota nenacházela pod 100 % HDP. Situace se jistě prohloubí u obou zemí díky šíření nového infekčního onemocnění. V Itálii to můžou znamenat mimořádně velké problémy. Můj osobní názor je, že celková hospodářská recese, která se projeví z důvodu již zmíněného nového

respiračního onemocnění, pošle italskou ekonomiku do propasti, z které bude složité se dostat zpátky ke stabilitě.

Na základě analýzy maastrichtských konvergenčních kritérií bylo vyhodnoceno pro Českou Republiku při případném vstupu do eurozóny:

Hodnoty pro konvergenční kritéria byly vybrány pro roky 2015, 2016, 2017 a 2018. Co se týče kritéria **cenové stability**, Česká Republika za všechny roky kritérium plnila kromě roku 2017. Hodnota kritéria se počítá jako průměr 3 zemí EU s nejnižší inflací + 1,5 procentního bodu. V roce 2017 byla hodnota kritéria cenové stability 2,1 % a Česká Republika se nacházela na úrovni ve výši 2,5 %. Díky rostoucím spotřebitelským cenám, kdy byla míra inflace na úrovni ve výši 2,5 %. Za rok 2018 již toto kritérium bylo splněno.

Kritérium veřejných financí se dělí na dvě části – kritérium **salda sektoru vládních institucí** v % HDP a kritérium **dluhu sektoru vládních institucí** v % HDP. Co se týče prvního jmenovaného kritéria, Česká Republika za celou dobu vybraných let splňuje toto kritérium. Hodnota kritéria salda sektoru vládních institucí je -3 % HDP. V roce 2018 se hodnota tohoto kritéria České Republiky nacházela ve výši 1,1 % HDP. Co se týče druhého kritéria veřejných financí, i toto kritérium Česká Republika za všechny vybrané roky splňuje. Fixní hodnota maastrichtského kritéria je 60 % HDP. Po celou dobu se tedy Česká Republika nachází v bezpečném pásmu, což je rozdíl oproti Itálii, která přímo toto kritérium dlouhodobě nesplňuje, i když je Itálie již členem eurozóny.

Česká Republika není účastníkem **mechanismu směnných kurzů**, které je dalším kritériem. Formálně tedy toto kritérium nejde hodnotit. Podle zanalyzovaných dat je vidět, že hodnota české koruny za vybrané roky posilovala a nenastaly žádné velké výkyvy daného flukтуаčního pásma ± 15 . Teoreticky by tedy Česká Republika neměla mít problém s plněním tohoto kritéria účasti v mechanismu směnných kurzů. V roce 2018 v posledním roce sledovaného období se kurz české koruny nacházel kolem cca 25,647 Kč / euro.

Poslední kritérium se týká **dlouhodobých úrokových sazeb státních dluhopisů** České Republiky. Roční průměrné dlouhodobé úrokové sazby v České Republice se po celé období nacházejí pod 1 %. Toto kritérium bylo splněno po celé období s částečnou rezervou. V roce 2018 dlouhodobé úrokové sazby měly stále rostoucí tendenci a dosáhly hodnoty 1,98 %.

Hodnota kritéria je měřena jako průměr 3 států EU s nejlepším výsledkem + 2 procentní body. V roce 2018 bylo hodnotící kritérium dlouhodobých úrokových sazeb státních dluhopisů 4 %.

Na základě vyhodnocení situace migrační krize v Itálii byl zhodnocen vývoj této krize.

Celkový počet žadatelů o azyl v Itálii je proměnlivý. Byl zhodnocen vývoj za období 2010-2019. V roce 2011 po takzvaném Arabském jaru, se zdvojnásobil počet žadatelů o azyl v Itálii. Největší vlna žadatelů o azyl z řad migrantů byla v roce 2016 a 2017, kdy vrcholila **migrační krize** a po italské trase mířilo spoustu lidí různých národností. Poslední dva roky tento počet klesá a nejspíše se bude snižovat i nadále díky celkové karanténě, v jaké se Itálie momentálně nachází. Národnostní složení žadatelů o azyl v roce 2018 byl: 15% žadatelů z Pákistánu, 10 % z Nigérie, 9 % z Bangladéše, 5 % ze Senegalu a 5 % žadatelů z Ukrajiny. Míra nezaměstnanosti přistěhovalců za rok 2018 byla podle zkoumaných dat 14 % a v roce 2019 byla hodnota míry nezaměstnanosti 13,8, tedy přibližně podobná jako předchozí rok. Dle mého názoru je velký problém najít si práci jako přistěhovalec v Itálii. Rok jsem bydlel na italském ostrově Sardinie a všimnul si, kolik přistěhovalců nemá snahu si práci najít a většina těchto lidí tedy pracuje v rámci šedé ekonomiky především práce na černo.

6 Závěr

Tato diplomová práce komparovala dva odlišné státy Evropské Unie. Itálie je rozlohou velkým státem s počtem obyvatel okolo 60 milionů. Česká Republika je úplným opakem, jedná se o malou zemi proexportně orientovanou s počtem okolo cca 10,65 milionů obyvatel. Itálie se řadí do skupiny G8 mezi ekonomicky nejvyspělejší státy světa. Oba státy prošly určitým ekonomickým vývojem a cílem mé diplomové práce byla komparace ekonomického vývoje České Republiky a Itálie na základě analýzy makroekonomických ukazatelů. Období bylo zadáno před finanční krizí z roku 2008 do posledního sledovaného období 2019. Nebyly nalezeny některá data makroekonomických ukazatelů pro rok 2019, v tomto případě je posledním rok 2018. Dílčími cíli bylo vyhodnocení dopadů finanční krize, zhodnocení plnění konvergenčních kritérií pro Českou republiku, vývoj migrační krize v Itálii a nastínění prognózy vývoje pro oba státy.

Česká Republika představuje malou tržní ekonomiku, která nemá těžké dopady vnitřních, vnějších či finančních šoků a nerovnováh za poslední roky sledovaného období. Na finanční krizi jsme reagovali dobře, a také sledované makroekonomické ukazatele se vrátily do hodnot, které vykazují růst ekonomiky. Za poslední roky se české ekonomice opravdu daří držet solidní růst HDP, přibližovat se průměru EU v HDP na obyvatele v PPS a důležitou roli ve vývoji ekonomiky hraje také kladné saldo zahraničního obchodu. Česká Republika má jednu z nejnižších hodnot míry nezaměstnanosti v Evropské Unii, která se pohybuje na krásných 2 %, což v našem státě dává spoustu lidem příležitost se ucházet o zaměstnání a ještě si vymezit široký výběr při hledání pracovního místa. Zda bude pokračovat tento příznivý vývoj, záleží na situaci v mezinárodním obchodě, vývoji okolo Brexitu a také klesající poptávce po automobilech, které je důležitým odvětvím české průmyslové výroby. Největší hrozbou je bezpochyby vliv šíření pandemie COVID-19, což zasáhlo ekonomiky celého světa, včetně České Republiky. Vládní opatření, zastavení výroby, zavřené restaurace, maloobchody, uzavřené hranice, zrušení leteckých spojení, jsou všechny faktory, které negativně ovlivní českou ekonomiku do příštích let. Pro Českou Republiku by to mohlo do budoucna znamenat i recesi, kdy ekonomika může být touto krizí silně poškozena.

Itálie je nezodpovědný stát, který trápí dlouhodobě vysoký podíl veřejného dluhu na HDP, pomalejší růst, vysoká míra nezaměstnanosti především pro věkové kategorie mladých lidí a saldo státního rozpočtu ve schodku po delší časový horizont. Dle mého osobního názoru se

Itálie nevybořila dobře s finanční krizí a špatně zareagovala. Itálie má druhý nejvyšší veřejný dluh ze všech zemí Evropské Unie a neustálé vládní krize také nepomáhají pro směřování ke stabilitě ekonomiky. Podle prognóz zaměřených na vývojové tendence se předpokládá pouze mírný růst HDP a další narůst veřejného dluhu k HDP. Situace je neudržitelná a podle mě bude potřeba nastavit úplně jiný směr tak, aby byl návrh rozpočtu zodpovědný a snížila se míra nezaměstnanosti a již zmiňovaný veřejný dluh k HDP. V eurozóně patří Itálie k těm slabším členům. Z důvodu velmi negativních dopadů aktuální situace ve světě, bude zajímavé sledovat, jak se dále bude dlouhodobá nestabilita země prohlubovat. Karanténa, neaktivní sektor cestovního ruchu a spousta zavřených podniků, to všechno jsou faktory, které prohloubí již tak vysokou míru nezaměstnanosti, velký schodek státního rozpočtu a narůstající veřejný dluh k HDP. Záležet bude zejména i na tom, jak dlouho zůstane Itálie světu uzavřená. Doufejme, že Evropská Unie nabídne Itálii pomocnou ruku, aby nedošlo k situaci znamenající bankrot státu. Bohužel neshledávám, že by Evropská Unie v rámci šíření nové infekce COVID-19 postupovala systematicky a tudíž je možné na aktuální situaci vyzorovat, že si musejí uzavřené státy pomáhat především navzájem. Napadá mě myšlenka, že nejsem o fungování Evropské Unie do budoucna přesvědčený v pozitivním slova smyslu.

Co dodat k úplnému závěru? Ekonomická situace České Republiky a Itálie je naprosto odlišná a bude zajímavé sledovat, jak se oba státy vypořádají s pandemií. Tudíž bylo značně složité předpovídat vývoj budoucích let, protože svět zasáhl nečekaný ekonomický šok. Obávám se toho, že míra nezaměstnanosti vzroste nejenom v Itálii, která s tím soupeří již mnoho let, ale také v České Republice, a tudíž se velmi příznivá hodnota změny a bude mít rostoucí trend. Bude také zajímavé sledovat, zda se Česká Republika rozhodne vstoupit do eurozóny a dojde k integraci společné měny euro. Dále jsem zvědavý, jaký bude vývoj migrační krize na území Itálie a to i po odeznění celosvětově nepříznivé situace. Já doufám, že dojde co nejdříve k oživení ekonomik a otevření hranic, aby se opět mohl nastartovat cestovní ruch a lidé mohli cestovat do tak krásných destinací, jako je Česká Republika a Itálie.

7 Seznam použitých zdrojů

Tištěné zdroje:

BELLOVÁ J. a kol. *Občanský a společenskovední základ*. Computer Meda s.r.o., 2011. ISBN 978-80-7402-093-3.

BRČÁK, Josef a Bohuslav SEKERKA. *Makroekonomie. 1.* Vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2010. ISBN 978-80-7380-245-5.

BRČÁK, Josef, Bohuslav SEKERKA a Dana STARÁ. *Makroekonomie - teorie a praxe*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2014. ISBN 978-80-7380-492-3.

BROŽOVÁ, Dagmar. *Společenské souvislosti trhu práce*. Praha: SLON, 2003. ISBN 80-86429-16-4.

DVOŘÁKOVÁ, Zuzana. *Řízení lidských zdrojů*. Praha: C.H. Beck, 2012. ISBN 978-80-7400-347-9.

FOJTÍKOVÁ, Lenka. *Zahraničně obchodní politika ČR: historie a současnost (1945-2008)*. Praha: C.H. Beck, 2009. ISBN 978-80-7400-128-4.

FOSTER, J. Bellamy a MAGDOFF, Fred. *Velká finanční krize: příčiny a následky*. Grimmus, 2009. ISBN 978-80-902831-1-4.

HOLMAN, Robert. *Makroekonomie. 2.*, středně pokročilý kurz. Praha: C.H. Beck, 2010. ISBN 978-80-7179-861-3.

JUREČKA, Václav a kolektiv. *Makroekonomie. 3.*, aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Grada Expert, 2017. ISBN 978-80-271-0251-8.

KADERÁBKOVÁ, Anna a Václav ŽDÁREK. *Makroekonomická analýza*. Praha: Vysoká škola ekonomie a managementu, 2006. ISBN 80-86730-05-0.

- KINGLEY, Patrick. *Nová Odysea*. Praha: Kniha Zlín, 2017. ISBN 978-80-7473-519-6
- KOHOUT, Pavel. *Finance po krizi: Evropa na cestě do neznáma*. 3., rozšířené vydání, Praha: Grada, 2010, ISBN 80-24707-69-1.
- KREBS, Vojtěch. *Sociální politika*. 3., přepracované vydání. Praha: ASPI, 2005. ISBN 80-7357-050-5.
- KREUZER, Karel. *Zhodnocení stavu a vývoje italské ekonomiky*. Bakalářská práce, 2017
- MAREŠ, Petr. *Nezaměstnanost jako sociální problém*. Praha: SLON, 2002. ISBN 80-86429-08-3.
- OCHRANA, František a kol. *Veřejný sektor a veřejné finance: financování nepodnikatelských a podnikatelských aktivit*. Praha: Grada Publishing, 2010, ISBN 80-24732-28-9.
- PALATKOVÁ, Monika. *Mezinárodní cestovní ruch*. Praha: Grada, 2011. ISBN 978-80-247-3643-3.
- PETŘÍK, Michal. *Evropa ve slepé uličce: Lisabonská smlouva a politická unifikace*. Praha: Institut Václava Klause, 2015. ISBN 9788087806487.
- PLCHOVÁ, Božena. *Zahraniční ekonomické vztahy ČR*. 3., přepracované vydání. Praha: Oeconomica, 2007. ISBN 978-80-245-1285-3.
- POTŮČEK, Martin a kol. *Strategické vládnutí a Česká Republika*. Praha: Grada Publishing a.s., 2007. ISBN 978-80-247-6381-1.
- SAMUELSON, Paul Anthony a William D. NORDHAUS. *Ekonomie: 18. vydání*. Praha: NS Svoboda, 2007. ISBN 978-80-205-0590-3.
- SVATOŠ, Miroslav a kol. *Zahraniční obchod: teorie a práce*. Praha: Grada Publishing, a.s., 2009. ISBN 978-80-247-2708-0.

SVATOŠ, Miroslav a kol. *Ekonomika agrárního sektoru*. Reprografické studio PEF ČZU v Praze, 2013. ISBN 978-80-213-1846-5.

VAUBEL, R. *Evropské instituce jako zájmová skupina: Dynamika stále těsnější unie*. Praha: Institut Václava Klause, 2015. ISBN 9788087806463.

ZIZZI, Paolo. *Disoccupazione e salute*. Roma: Lampi di stampa, 2013. ISBN 978-88-488-1487-4.

ŽÁK, Milan. *Hospodářská politika*. Praha: Vysoká škola ekonomie a managementu, 2006. ISBN 80-86730-04-2.

Internetové zdroje:

BANCA D'ITALIA. *Conti finanziari* [online]. [cit. 2019-09-25]. Dostupné z: <https://www.bancaditalia.it/pubblicazioni/conti-finanziari/>

BANCA D'ITALIA. *Bilancia dei pagamenti e posizione patrimoniale sull'estero* [online]. [cit. 2019-09-20]. Dostupné z: <https://www.bancaditalia.it/pubblicazioni/bilancia-pagamenti/>

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Hrubý domácí produkt – metodika* [online]. [cit. 2019-08-15]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/hruby_domaci_produk_t_-hdp-

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Hrubý domácí produkt - metodika* [online]. [cit. 2019-08-16]. Dostupné z https://www.czso.cz/csu/czso/hruby_domaci_produk_t_-hdp-

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Inflace, míra inflace – metodika* [online]. [cit. 2019-08-18]. Dostupné z https://www.czso.cz/csu/czso/kdyz_se_rekne_inflace_resp_mira_inflace

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Pohyb zboží přes hranice* [online]. [cit. 2019-09-12]. Dostupné z

https://www.czso.cz/csu/czso/zo_se_zbozim_podle_pohybu_zbozi_preshranicni_statistika

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Zaměstnanost a nezaměstnanost podle výsledků VŠPS – metodika* [online]. [cit. 2020-01-20]. Dostupné z https://www.czso.cz/csu/czso/zam_vsps

ČNB. *Kritéria konvergence* [online]. [cit. 2019-11-05]. Dostupné z https://www.cnb.cz/cs/o_cnb/mezinarodni-vztahy/hospodarska-a-menova-politika-v-eu/-kriteria-konvergence/

ČNB. *Dlouhodobé úrokové sazby pro konvergenční účely* [online]. [cit. 2019-11-06]. Dostupné z <https://www.cnb.cz/cs/cnb-news/kalendar/Dlouhodore-urokove-sazby-pro-konvergenčni-ucely-00035>

ČNB. *Kurzový mechanismus ERM II a kurzové konvergenční kritérium* [online]. [cit. 2019-11-07]. Dostupné z <https://www.cnb.cz/cs/menova-politika/zpravy-o-inflaci/tematicke-prilohy-a-boxy/Kurzovy-mechanismus-ERM-II-a-kurzove-konvergenčni-kriterium/>

EUR – LEX. *Evropa 2020: strategie Evropské Unie pro růst a zaměstnanost* [online]. [cit. 2019-09-10]. Dostupné z <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=LEGISSUM%3Aem0028>

EUROSTAT. *GDP per capita in PPS* [online]. [cit. 2020-01-03]. Dostupné z <https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-datasets/-/tec00114>

EUROZPRÁVY. *Itálie mění přístup k migraci? Azylové řízení se výrazně zkrátí* [online]. [cit. 2019-12-28]. Dostupné z <https://eurozpravy.cz/zahranicni/eu/italie-meni-pristup-k-migraci-azylove-rizeni-se-vyrazne-zkrati.378849ea/>

EVROPSKÁ KOMISE. *Podpora v nezaměstnanosti* [online]. [cit. 2019-09-07]. Dostupné z https://europa.eu/youreurope/citizens/work/unemployment-and-benefits/index_cs.htm

EVROPSKÁ KOMISE. *Co je eurozóna?* [online]. [cit. 2019-10-22]. Dostupné z https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/euro-area/what-euro-area_cs

EVROPSKÁ KOMISE. *Zpráva o pokroku v provádění evropského programu pro migraci* [online]. [cit. 2019-12-28]. Dostupné z

<https://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/1/2019/CS/COM-2019-481-F1-CS-MAIN-PART-1.PDF>

EVROPSKÝ PARLAMENT. *Politika zaměstnanosti* [online]. [cit. 2019-09-02]. Dostupné z <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/cs/sheet/54/werkgelegenheidsbeleid>

EVROPSKÁ RADA. *Podmínky pro vstup do eurozóny – konvergenční kritéria* [online]. [cit. 2019-10-24]. Dostupné z <https://www.consilium.europa.eu/cs/policies/joining-the-euro-area/convergence-criteria/>

FINANCE PRO RADOST. *Inflace, její příčiny a typy* [online]. [cit. 2019-08-18]. Dostupné z <http://www.financeproradost.cz/clanek/inflace-jeji-priciny-a-typy>

INTEGROVANÝ PORTÁL MPSV. *Strategie politiky zaměstnanosti do roku 2020* [online]. [cit. 2019-09-03]. Dostupné z <https://www.mpsv.cz/documents/20142/848077/strategiepz2020.pdf/a666485c-355f-3d35-4fe7-0692661e271a>

ITALSKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Gli indici dei prezzi al consumo* [online]. [cit. 2019-08-20]. Dostupné z <https://www.istat.it/it/archivio/226761>

KURZYCZ. *Spotřební koš prošel aktualizací* [online]. [cit. 2019-08-20]. Dostupné z <https://www.kurzy.cz/zpravy/446058-14-02-2018-spotrebni-kos-prosel-aktualizaci/>

MINISTERSTVO FINANCÍ ČESKÉ REPUBLIKY. *Státní rozpočet 2019 v kostce* [online]. [cit. 2019-10-02]. Dostupné z <https://www.mfcr.cz/cs/o-ministerstvu/vzdelavani/rozpocet-v-kostce/statni-rozpocet-v-kostce-2019-34784>

MINISTERSTVO FINANCÍ ČESKÉ REPUBLIKY. *Vyhodnocení plnění maastrichtských konvergenčních kritérií a stupně ekonomické sladěnosti ČR s eurozónou – 2018* [online]. [cit. 2019-11-04]. Dostupné z <https://www.mfcr.cz/cs/zahranicni-sektor/pristoupeni-cr-k-eurozone/maastrichtska-kriteria-a-sladenost-cr/2018/vyhodnoceni-plneni-maastrichtskych-konve-33673>

MPSV. *Evidence uchazečů o zaměstnání a podpora v nezaměstnanosti* [online]. [cit. 2019-09-03]. Dostupné z <https://www.mpsv.cz/-/evidence-uchazecu-o-zamestnani-a-podpora-v-nezamestnanosti>

OECD. *HICP definition* [online]. [cit. 2020-01-09]. Dostupné z <https://stats.oecd.org/glossary/detail.asp?ID=1228>

TRADESMART. *Hypoteční krize (2007-2009) aneb co vše byste měli o ní vědět?* [online]. [cit. 2019-10-05]. Dostupné z <https://www.tradesmart.cz/hypotecni-krize-2007-2009-aneb-vse-byste-meli-ni-vedet/>

VLÁDA ČESKÉ REPUBLIKY. *Strategie Evropa 2020* [online]. [cit. 2019-09-09]. Dostupné z <https://www.vlada.cz/cz/evropske-zalezitosti/evropske-politiky/strategie-evropa-2020/strategie-evropa-2020-78695/>

8 Přílohy

Příloha 1 Reálný růst HDP, meziroční změna v České Republice a Itálii za období 2005-2019 (v %), datové podklady ke grafu číslo 1 a 2

	Česká Republika			Itálie
2005	6,5		2005	0,9
2006	6,9		2006	2
2007	5,6		2007	1,5
2008	2,7		2008	-1,1
2009	-4,8		2009	-5,5
2010	2,3		2010	1,7
2011	1,8		2011	0,6
2012	-0,8		2012	-2,8
2013	-0,5		2013	-1,7
2014	2,7		2014	0,1
2015	5,3		2015	0,9
2016	2,5		2016	1,1
2017	4,4		2017	1,7
2018	2,8		2018	0,9
2019	2,4		2019	0,3

Zdroj: Vlastní zpracování dle ČSÚ a ISTAT (2020)

Příloha 2 HDP na obyvatele v PPS v České Republice a Itálii za období 2007-2018 (v %, EU28), datové podklady ke grafu číslo 3

	Česká Republika	Itálie
2007	84	109
2008	85	108
2009	86	107
2010	84	105
2011	84	104
2012	83	103
2013	85	100
2014	87	97
2015	88	96
2016	88	98
2017	90	97
2018	91	96

Zdroj: Vlastní zpracování dle EUROSTAT (2020)

Příloha 3 Vývoj míry inflace České Republiky a Itálie v období 2005-2019 (v %), datové podklady ke grafu číslo 4

	Česká Republika	Itálie
2005	1,9	2,2
2006	2,5	2,2
2007	2,8	2
2008	6,3	3,5
2009	1	0,8
2010	1,5	1,6
2011	1,9	2,9
2012	3,3	3,3
2013	1,4	1,2
2014	0,4	0,2
2015	0,3	0,1
2016	0,7	-0,1
2017	2,5	1,3
2018	2,1	1,2
2019	2,8	0,6

Zdroj: Vlastní zpracování dle ČSÚ a EUROSTAT (2020)

Příloha 4 Vývoj obecné míry nezaměstnanosti v České Republice a v Itálii v období 2004-2019 (v %), datové podklady ke grafu číslo 5

	Česká Republika	Itálie
2004	8,3	8
2005	7,9	7,7
2006	7,1	6,8
2007	5,3	6,1
2008	4,4	6,7
2009	6,7	7,7
2010	7,3	8,4
2011	6,7	8,4
2012	7	10,7
2013	7	12,1
2014	6,1	12,7
2015	5	11,9
2016	4	11,7
2017	2,9	11,2
2018	2,2	10,6
2019	2,0	9,9

Zdroj: Vlastní zpracování dle ČSÚ a ISTAT (2020)

Příloha 5 Vývoj obecné míry nezaměstnanosti věkové skupiny 15-29 let v České Republice a Itálii (v %), datové podklady ke grafu číslo 6 a 7

	Česká Republika			Itálie
2004	13,3		2004	17,5
2005	12,8		2005	17,7
2006	11		2006	15,8
2007	7,4		2007	14,5
2008	6,4		2008	15,3
2009	11,6		2009	18,3
2010	13		2010	20,3
2011	11,8		2011	20,5
2012	13,1		2012	25,4
2013	12,3		2013	29,8
2014	10,7		2014	31,6
2015	9		2015	29,9
2016	7,4		2016	28,4
2017	5,1		2017	26,7
2018	4,4		2018	24,8

Zdroj: Vlastní zpracování dle EUROSTAT a ISTAT (2020)

Příloha 6 Vývoj exportu a importu v České Republice za období 2008-2019 (v mil. EUR) + saldo obchodní bilance (v mil. EUR), datové podklady ke grafu číslo 8 a 9

ČR	Export	Import	Saldo obchodní bilance
2008	99 809	96 571	3 238
2009	80 983	75 314	5 669
2010	100 310	95 536	4 774
2011	117 054	109 285	7 769
2012	122 230	110 065	12 165
2013	122 185	108 620	13 565
2014	131 798	116 202	15 596
2015	142 364	127 481	14 883
2016	146 979	129 268	17 711
2017	161 213	144 482	16 731
2018	171 260	156 457	14 803
2019	177 347	159 248	18 099

Zdroj: Vlastní zpracování dle EUROSTAT (2020)

Příloha 7 Export zboží a služeb jako % HDP v České Republice (v %), datové podklady ke grafu číslo 10

	Česká Republika
2008	63,2
2009	58,7
2010	66,0
2011	71,3
2012	76,2
2013	76,9
2014	82,5
2015	81,0
2016	79,6
2017	79,7
2018	78,5
2019	75,6

Zdroj: Vlastní zpracování dle EUROSTAT (2020)

Příloha 8 Vývoj exportu a importu v Itálii za období 2008-2019 (v mil. EUR) + saldo obchodní bilance (v mil. EUR), datové podklady ke grafu číslo 12 a 13

Itálie	Export	Import	Saldo obchodní bilance
2008	369 015	382 050	-13 035
2009	291 733	297 608	-5 875
2010	337 407	367 389	-29 982
2011	375 903	401 427	-25 524
2012	390 182	380 292	9 890
2013	390 232	361 002	29 230
2014	398 870	356 938	41 932
2015	412 291	370 484	41 807
2016	417 268	367 625	49 643
2017	449 129	401 487	47 642
2018	465 325	426 045	39 280
2019	475 848	422 914	52 934

Zdroj: Vlastní zpracování dle EUROSTAT (2020)

Příloha 9 Export zboží a služeb jako % HDP v Itálii (v %), datové podklady ke grafu číslo 14

	Itálie
2008	26,9
2009	22,4
2010	25,1
2011	26,9
2012	28,4
2013	28,6
2014	29,1
2015	29,7
2016	29,3
2017	30,7
2018	31,5
2019	31,6

Zdroj: Vlastní zpracování dle EUROSTAT (2020)

Příloha 10 Vývoj salda státního rozpočtu České Republiky v letech 2009-2018 (mld. Kč), datové podklady ke grafu číslo 16

	Saldo státního rozpočtu
2009	-192,39
2010	-156,29
2011	-142,77
2012	-101
2013	-81,26
2014	-77,78
2015	-62,8
2016	61,77
2017	-6,15
2018	2,94
2019	-28,5

Zdroj: Vlastní zpracování dle ČSÚ (2020)

Příloha 11 Vývoj salda státního rozpočtu Itálie v letech 2009-2018 (mil. EUR), datové podklady ke grafu číslo 17

	Saldo státního rozpočtu
2009	-80,772
2010	-68,314
2011	-59,24
2012	-47,844
2013	-46,032
2014	-48,08
2015	-42,248
2016	-40,857
2017	-42,047
2018	-38,551

Zdroj: Vlastní zpracování dle ISTAT (2020)

Příloha 12 Veřejný dluh České Republiky z HDP v letech 2007-2018 (v %), datové podklady ke grafu číslo 18

	Veřejný dluh	Maastrichtské kritérium
2007	27,5	60
2008	28,3	60
2009	33,6	60
2010	37,4	60
2011	39,8	60
2012	44,5	60
2013	44,9	60
2014	42,2	60
2015	40	60
2016	36,8	60
2017	34,7	60
2018	32,6	60

Zdroj: Vlastní zpracování dle EUROSTAT (2020)

Příloha 13 Veřejný dluh Itálie z HDP v letech 2007-2018 (v %), datové podklady ke grafu číslo 19

	Veřejný dluh	Maastrichtské kritérium
2007	103,9	60
2008	106,1	60
2009	116,6	60
2010	119,2	60
2011	119,7	60
2012	126,5	60
2013	132,4	60
2014	135,4	60
2015	135,3	60
2016	134,8	60
2017	134,1	60
2018	134,8	60

Zdroj: Vlastní zpracování dle EUROSTAT (2020)